

Martat

Kaukajärven Martat ry.

50 vuotta

Aktiivista toimintaa vuodesta 1968

Pääkirjoitus

ALKUSANAT

Tätä kirjaa kootessani olen saanut sukeltaa syvemmin yhdistyksemme toimintaan. Olen voinut olla näköalapaikalla tähyilemässä puolen vuosisadan tapahtumia. Yhä enemmän olen tullut vakuuttuneeksi siitä, että marttoissa asuu tekemisen into, ideoinnin paljous, vastuun kanto unohtamatta kuitenkaan marttatoiminnan periaatteita.

Kirja jakaantuu kahteen osaan siten, että ensimmäiset 30 vuotta on tuotosta Tuula Jaskari-Malisen III-taitoavaimeen tehdystä historiikista. Hän teki sen perehtymällä pöytäkirjoihin ja muihin asiapapereihin. Seuraavat 20 vuotta on enemmän kokemukseen ja muistitietoon pohjautuvaa. Olen pyrkinyt valottamaan toimintaa monipuolisesti jäseniä kuunnellen.

Kaukajärven Marttayhdistystä perustettaessa oli itsestään selvää, että se toimii kotien aineellisen ja henkisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Tämän yhdistyksen perustamisvaiheessa 1968 ei kuitenkaan enää tehty valistustyötä kiertämällä kodista kotiin neuvoja jakamassa oman hyötypuutarhan hoitamisesta, siivoamisesta tai lasten hoidosta. Toiminta oli keskitetympää erilaisilla kursseilla, tapahtumien järjestämisillä ja luentojen muodossa. Käsien tekeminen on kuulunut aina toimintaan. Yhdistyk-

semme yhtenä erikoisuutena olikin kangaspuiden hankkiminen kaupunkilaiseen toimintamiljööseen. Maa-seudulla se oli yleistä, itsekin lainasin 60-luvulla Teiskon marttojen suuret kangaspuut, joilla tuli kudottua olohuoneen isoja mattoja.

Kirjaa kootessani havaitsin yhtäläisyyttä alkuaian ja nykyhetken välillä. Perusajatus on pysynyt kaikkina vuosikymmeninä samana. Eletään ajassa perheiden, yksilöiden, lasten ja yhteisöjen parhaaksi kuitenkin unohtamatta itseämme. Omasta hyvinvoinnistamme huolehtiminen erilaisten rentoutumisten, retkien ja kulttuurin kautta auttaa jaksamaan ja jakamaan muille hyvää oloa tietopuolista antia unohtamatta.

Tullessani Kaukajärven Marttojen mukaan, halusin olla yhteisössä, jossa voi toteuttaa itseään omilla lahjoillaan. Olin lukenut ja kuullut kyseisestä toiminnasta suhteellisen paljon ja päätin mennä katsomaan ystäväni innoittamana. Aluksi piti vähän tähyillä ja miettiä, onko tämä minun juttuni. Mitä pidemmälle osallisuuteni on jatkunut, sitä mielekkäämmäksi olen sen tuntenut.

Olkoon tämä kirja tietopankkina ja muistojen herättäjänä vuosikymmeniä kestäneestä arvokkaasta toiminnasta ja antakoon se samalla innostusta Kaukajärven Martat ry:n työn jatkamiseen tuleville sukupolville.

Maria Pitkäranta

Kaukajärven Marttojen 50-vuotisjuhlajulkaisu

Koonnut: Maria Pitkäranta

Kiitos kaikille julkaisun tekoon osallistuneille

Taitto: Mainostoimisto
Brand New Way, Tampere

Kuvituskuvat: Pixabay

Paino: Grano, Tampere
2018

Terttu Mäenpää

Pääsiäistapahtuma 2010.

Maria Pitkärannan kesäpäivänhatut.

SISÄLLYS

Pääkirjoitus: Alkusanat.....	2
Ensimmäiset 30 vuotta.....	4

HENKILÖKUVIA

Terttu Mäenpää: Perustajamartta halusi toimintaa uudelle asuinalueelle.....	10
Tuula Jaskari-Malinen: Martan tuottama hyvä heijastuu takaisin.....	12
Anuliisa Holappa: Anuliisa on sukunsa ensimmäinen martta.....	13

TAITOA

Taitoavaimista ansiomerkkeihin.....	14
Marttailusta.....	16

TAPAHTUMAT

Marttojen tapahtumat tuovat iloa myös ympäristölleen.....	18
Marttatoiminta tarvitsee rinnalleen myös rentoutumista.....	21

MARKKINOISTA MYYJÄISIIN

Markkinoista.....	24
Pääsiäismyyjäisistä.....	26
KonMarista arpajaisiin ja myyjäisiin.....	27
Joulumyyjäisistä.....	29

KÄSITYÖMARTAT

Kässämarttailusta.....	31
------------------------	----

KEITTIÖMARTAT

Keittiömarttojen toimintaa.....	33
Leivoskilpailun satoa.....	35

PUUTARHAMARTAT

Vastuunkantaa puutarhatoista.....	37
-----------------------------------	----

RETKIÄ JA KULTTUURIA

Juhlavuoden kunniaksi	
Näsijärven kierros 5.6.2018.....	45

KUVAKOOSTE

Kaukajärven Marttojen aikajana.....	52
-------------------------------------	----

Airi Peipon voittajaleivos.

Martat Kristillassa keväällä 2018.

Kaukajärven Marttojen 30 ensimmäisestä toimintavuodesta **Tuula Jaskari-Malinen** on tehnyt pöytäkirjojen ja toimintakertomusten pohjalta historiikkitutkielman III-taitoavaimen suoritukseen. Seuraavassa on tiivisteltynä hänen laajaa työtään.

Ensimmäiset 30 vuotta

Yleistä marttatoiminnasta

Marttatoiminnan syntysanat on lausunut Lucina Hagman 30.3.1899. Vuosisadan vaihteessa varsin suuren kansanosan sosiaaliset olot olivat puutteelliset ja sivistystaso alhainen. Etenkin naisten mahdollisuudet päästä opintielle tai yhteiskunnalliseen toimintaan olivat olemattomat. Tiedoista, taidoista ja aineellisesta toteuttamismahdollisuudesta oli huutava pula. Aika oli kypsä naisjärjestön synnylle.

Marttatoiminnan toiminta-ajatuksena on kotien hyvinvoinnin edistäminen parantamalla kotitalouksien toimintaedellytyksiä sekä tarjoamalla kulttuuri- ja kansalaiskasvatusta. Järjestön perusajatus on pysynyt lähes samana yli satavuotisen historian ajan, mutta toimintaa on kehitetty ja otettu mukaan uusia toimintamuotoja huomioiden yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset. Perinteisen kotitalousneuvonnan rinnalle on noussut esim. velkaneuvonta ja ympäristöasiat. Huomiota kiinnitetään mm. jätehuoltoon ja luonnon tasapainon säilymiseen.

Kaukajärven Martat ry.

Myös Kaukajärven Marttojen toiminnan ”punaisena lankana” on sen perustamisesta 13.5.1968 lähtien ollut kotitalousneuvonta, mutta toiminta on ollut hyvin monipuolista kattaen koko elämän kirjon; on käsitelty erilaisia kodinhoitoon liittyviä asioita, ahkerointi käsitöiden parissa, tehty teatteri- ja virkistysmatkoja, järjestetty joulujuhlia, myyjäisiä, pikkukokkikursseja, lastentapahtumia, liikuntatapahtumia, erilaisia kursseja, paistettu muurinpohjalettuja, hoidettu kahvitauksia jne.

Yhteistyötä Kaukajärven muiden yhdistysten ja yhteisöjen kanssa on tehty alusta asti. Tampereen alueen

Ilmoitus Pikkukokkikurssista.

Kirjoitus Kaukajärven Uutisissa 1984, Terttu Mäenpää ohjaa pikkukokkeja.

muiden marttayhdistysten kanssa yhteistoiminta oli alkuun melko aktiivista, mutta 1990- ja 2000-luvuilla yhteistyö on ollut melko vähäistä. Marttapiiriliiton järjestämiin tilaisuuksiin, tapahtumiin ja kursseihin osallistumisaktiivisuus on vaihdellut melko paljon eri vuosina.

Marttailtoja pidettiin alussa joka toinen maanantai, myöhemmin joka toinen tiistai paitsi kesäkausina.

Muurinpohjalettujen paistoa Tampereen Kukkaisviikolla. Marianna Knihti paistaa ja Tuula Jaskari-Malinen avustaa.

Kesäkuukausina on ollut toimintaa vuodesta 1986. Tällöin aloitettiin muurinpohjalettujen paistaminen Kukkaisviikoilla. Marttailloissa martat hoitivat vuorollaan kahvitauksien. Kahviraha oli todennäköisesti ensimmäisenä vuonna 1 mk ja nousi myöhemmin 2 mk:aan ja 5 mk:aan, euron tulon myötä 1 euroon.

Marttailloissa pidettiin myös pieni-muotoisia arpajaisia kassan kartut-tamiseksi. 90-luvulla arpajaiset jäivät vähitellen pois.

Jäsenmäärä pysyi pitkään melko vakiona, vaihdellen kahdenkymmenen molemmin puolin. Jäsen-määrään verrattuna voi sanoa, että toiminta on ollut erittäin aktiivista. Tosin hiljaisiakin vuosia on välillä ollut. Vuonna 1998 yhdistyksessä oli ensimmäisen kerran yli kolmekymmentä jäsentä. Tämänhetkinen (vuosi 2004) jäsenmäärä on 30.

Yhdistyksen kantavana voimana on ollut Terttu Mäenpää, joka on yksi perustajajäseniä ja on edelleen aktiivisesti mukana toiminnassa. Hän on myös toiminut pitkään puheenjohtajana, vuodet 1971–1988 ja vuodet 1994–1997 yhteensä 21 vuotta. Kaukajärven Marttojen toiminta on pitkälti idearikkaan Tertun ansiota. Hän on omalla esimerkillään innostanut muita jäseniä aktiiviseen toimintaan.

Yhdistyksen kokoontumistilat

Alkuvuosien marttailat pidettiin Järvikatu 6:n kerhohuoneistossa. Vuoden 1971 toimintakertomuksessa on maininta, että Kaukajärvi-osuuskunta luovutti käyttöömmemme entistä tilavamman kerhohuoneen, Haiharankatu 5 F:n, jonka talkoilla kunnostimme viihtyisäksi kokoon-tumispaiaksemme. Ensimmäinen marttailta uudessa huoneistossa pidettiin 23.3.1971. Huoneistoa kutsuttiin Marttalaksi. Marttailat pidettiin pääsääntöisesti tässä tilassa aina vuoden 1994 loppuun. Vuoden 2003 aikana luovuimme kokonaan siitä. Marttalassa olevat yhdistyksen huonekalut ja tavarat huutokaupattiin yhdistyksen jäsenille. Kangaspuut saatiin väliaikaisesti Pirkanmaan marttojen kierrätyskeskukseen säilytettäväksi, kunnes nekin vuonna 2004 myytiin.

Tampereen kaupungin kulttuuri-toimelle tehtiin kaksi toiminta-avustusanomusta 1995. Emme saaneet rahallista avustusta, sen sijaan Tampereen kaupunki päätti antaa meille Haiharan kartanosta kokoon-tumistilan maksutta käyttöön. Vuodesta 1995 olemme pitäneet marttailat sekä erilaiset tilaisuudet ja tapahtu-

mat pääsääntöisesti Haiharan kartanossa.

Alkuvuosien marttailat

Käydessäni läpi päiväkirjoja, niin merkillepantavaa oli se, että marttailloista huokui lämmenhenkisyys, iloisuus, yhteenkuuluvaisuuden tunne ja toimeliaisuus. Päiväkirjoissa oli mm. seuraavanlaisia lausahduksia:

~ *Myyjäisten käsityöinnostuksen valtaamina puheensorinan täyttäessä kerhohuoneemme ilta kului marttojen kesken hupaisasti.*

~ *Nämä iltamme ovat niin rattoisia ja opettavaisia.*

~ *Iloisesti liikkuvat neulat, kun martat yhteen lappuja neuloivat.*

~ *Hymyillään aina kun tavataan, ei yhtään nenät pystyssä saa olla!*

Alkuvuosina marttailloissa laulettiin paljon, keskusteltiin ja tehtiin käsitöitä. Nämä ovat viime aikoina jääneet vähemmälle, esim. viimeisen kymmenen vuoden aikana ei juurikaan ole laulettu. Marttailat ovat olleet ehkä enemmän ”ohjelmoituja”. Kuvastaneeko tämä ajan ilmiötä, että kaiken toiminnan pitää olla tehokasta ja tuloksena tulee olla jotain ”näkyvää”, konkreettista, käsin koskeltavaa. Meidän tulisikin pitää huoli siitä, että marttatoiminnan alkaessa tavoitteeksi laitettu tavoite, että saisimme jotain itsellemme, kotiin vietäväksi, hengen ravintoa, ei unohdu jatkossa.

Joulujuhlia on vietetty alusta alkaen.

Yhdistyksen uusi nimi

Vuonna 2001 yhdistyksen kokous hyväksyi yhdistyksen uudeksi nimeksi Kaukajärven Martat ry.

Yhdistyksen ensimmäinen toimintavuosi

Yhdistyksen perustava kokous pidettiin 13.5.1968 Linkosuon baarissa Kaukajärvellä. Läsä oli 19 henkeä. Hämeen-Satakunnan marttapiiriliittoa edustivat Aino Sallinen ja toiminnanjohtaja Lyyli Erkkilä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Lyyli Erkkilä. Läsäolijoista 15 ilmoittautui perustettavan yhdistyksen jäseneksi. Yh-

distyksen nimeksi hyväksyttiin Tampereen Kaukajärven Marttayhdistys.

Perustetun yhdistyksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Aino Ahola ja hallitukseen Terttu Mäenpää, Helvi Puro, Martta Syvänen, Helinä Jussila ja Elvi Hulkkonen. Varapuheenjohtajaksi valittiin Helvi Puro ja rahastonhoitajaksi Aili Huura.

Jäsenmaksuksi päätettiin 2 mk.

Kokouksessa päätettiin, että martat kokoontuvat joka toinen maanantai. Ensimmäisen marttailta päätettiin pitää 27.5.1968 Terttu Mäenpään kotona. Marttailloissa päätettiin myös pitää pienimuotoisia arpajaisia, ensimmäiset arvat maksoivat 0,50 penniä.

Perustajajäsenistä Terttu Mäenpää on myös edelleen aktiivisesti mukana toiminnassa.

Yhdistyksen tärkeimpiä tavoitteita oli tutustuttaa asuma-alueen perheemännät toisiinsa, luoda läheisempiä kontakteja ja näin yhdessä saada aikaan virkistystä ja viihtyisyyttä toiminta-alueelle ja siellä asuville ihmisille.

Tavoite onnistuikin hyvin, sillä vuoden 1968 vuosikertomuksen lop-pulauseessa todetaan: *kulunut vuosi oli yhdistyksemme ensimmäinen ja perustaa luova. Vaikka yhdistyksemme ehti toimia vasta noin puoli vuotta, oli se aika suhteellisen pienestä jäsenmäärästä huolimatta henkisesti virkeätä ja toiminnallista sekä taloudellisesti tuottoisaa. Tärkeimpänä tehtävänäimme tuleekin vastaisuudessa olemaan saada lisää jäseniä marttatyöhön mukaan.*

Heti ensimmäisenä toimintavuotena marttoja osallistui mm. piiri-liiton kesäjuhille, vaalipiirikokoukseen, emäntäpäiville ja toimihenkilöpäiville. Ensimmäiset myyjäiset järjestettiin joulukuussa, marttailloissa pidettiin arpajaisia. Marttailtojen aiheita oli mm. huone- ja parvekekasvit, kodin tekstiilejä ja neuletöitä ja mitä illanistujaisiin. Myös joulujuhlat pidettiin.

Vuosien 1969–1978 toiminta

Ensimmäisen vuoden, voisi ehkä sanoa alkuinnostuksen jälkeen toiminta ei jatkunut yhtä aktiivisena. Jäsenmäärän toivottua kasvua ei tapahtu- »

nut. Jäsenmäärä vaihteli 17–20 välillä. Esim. vuoden 1969 vuosikertomuksessa todetaan: Alkaneelta vuodelta odotamme pientä piristystä toimintaamme ja toivomme jälleen löytyvän uusiakin jäseniä joukkoamme lisäämään.

Vuoden 1970 vuosikertomuksessa todetaan: *Kulunut vuosi oli paikallaan polkeva. Toivomme muutosta parempaan suuntaan niin mielialoissa kuin kaikessa toiminnassa. Seuraavina vuosina todetaan: vuosi on kulunut entiseen tapaan, pieni aktiivinen, uskollinen joukko on kokoontunut joka toinen viikko viettämään marttailtaa. Toisaalta tämä aktiivinen joukko on kokenut marttailat virkistäviksi ja yhdessäolo on koettu antoisaksi.*

Marttailtojen aiheet ovat olleet kattavasti elämän eri osa-alueilta. Tuote-esittelyjä ja vierailuja on ollut runsaasti, havaintoesityksiä ja luentoja, kuntoiluun, terveyden- ja kauneudenhoitoon, kodin ja puutarhan hoitoon sekä ravintoon ja käsitöihin liittyviä aiheita. Varsinaisia kursseja oli vain kaksi; salaattikurssi ja pitsinnypläyskurssi.

Vuonna 1969 yhdistys oli päättänyt hankkia kangaspuut, joiden toivottiin tuovan piristystä toimintaan. Asiakirjoista kävi ilmi, että kangaspuut hankittiin puheenjohtajalta (Aino Ahola), ja toive toteutui. Vuoden 1969 aikana kudottiin mm. 9 hartiashaalia. Muutamalta seuraavalta vuodeltakin on maininta, että kangaspuut ovat olleet ahkerassa käytössä.

Alkuvuosien toiminta painottui matkoihin, retkiin ja kulttuuriin, jotka jatkossa ovatkin jääneet vähemmälle. Vuonna 1972 tehtiin yhdistyksen matka Ruotsiinkin.

Vuosien 1979–1988 toimintaa

1980-luvun toiminnalle oli ominaista, että oli hyvin vilkkaita, toiminnallisia vuosia, mutta oli myös hiljaisia vuosia, esim. vuodet 1982 sekä 1987–88.

Marttailloissa olivat sekä laulu että käsityöt jääneet vähemmälle. Tilkutyo- ja matonkudetalkoista löytyy maininta, myös virkkausilta mainitaan.

Katettujen pöytien näyttely 1999.

Toiminta monipuolistui

Adventtikahvitukset jatkuivat samoin osallistuminen alueen muiden yhdistysten ja yhteisöjen kanssa itsenäisyyspäivien juhla järjestelyihin. Vuonna 1980 hoidettiin myös itsenäisyyspäivien kahvit.

Myyjäiset ja katettujen pöytien näyttely järjestettiin 1980 ja 1986, isänpäivämyyjäiset 1984–85. Tosin vuoden 1984 vuosikertomuksessa mainitaan, että järjestettiin perinteiset isänpäivämyyjäiset 17.11.1984, mutta vuosien 1981–83 vuosikertomuksissa ei ole mainintaa myyjäisten järjestämisestä.

Pikkukokkikurssit järjestettiin vuosina 1984–1986, pikkukokkeja oli yhteensä 30. Ruokaa tehtiin äitienpäivätarjoilun ja vappuruokien merkeissä. Yhden kokkikurssin aiheena oli raasteletut ja mansikkakiisse. Opettajina toimivat yhdistyksen omat jäsenet piiriliiton toimihenkilön avustamana. Tampereen kaupungin kulttuurilautakunta avusti pikkukokkikursseja 350 ja 400 mk:lla.

Osallistuttiin Messukylän seurakunnan 350-vuotisjuhlavalmisteluihin sekä hoidettiin juhlien kahvit v. 1986. Kiitokseksi yhdistykselle lahjoitettiin arvokas Messukylämitali.

Yhteistyö alueen muiden martta-yhdistysten kanssa oli myös aktiivista. Messukylän ja Ruskon marttoja oli kutsuttu viettämään iltaa teemalla ”Soitto ei sanoja kaipaa ja laulu tekee vieraatkin tutuiksi keskenään”. Hervannan, Ruskon, Messukylän ja

Vehmaisten marttojen kanssa vietettiin myös yhteiset joulujuhlat.

Muurinpohjalettuja kukkaisviikoilla paistettiin ensimmäisen kerran vuonna 1986 ja viimeisen kerran 1999. Alkuun oltiin paistamassa kahdena päivänä, mutta viimeisinä vuosina vain yhtenä päivänä. Syy pois jäämiseen oli terveystarkastajien uudet määräykset. Ne edellyttivät myyntikatosta, jossa on kolme seinää.

Terttu Mäenpää valittiin Hämeen-Satakunnan marttapiiriliiton arpajaistoimikuntaan v. 1984. Martat kutoivat poppanatuotteita arpajaispalkinnoiksi.

Vuonna 1985 Terttu Mäenpää valittiin piiriliiton hallitukseen. Asiapapereista ei käynyt ilmi, miten kauan Terttu oli hallituksessa.

Vuonna 1983 on osallistuttu Itävallan, vuonna 1984 Amsterdamin, vuonna 1985 Unkarin ja vuonna 1986 Itävallan matkaan.

Kaukajärven Martat olivat aktiivisia ja kutsuivat Messukylän, Ruskon, Vehmaisten, Hervannan ja Aitoiahden marttojen edustajat vaalipiirikoukseen 14.5.1985.

Vuosi 1988

Tällä 10-vuotisjaksolla myös pitkään toiminnassa ollut perinteinen adventtikahvit hoidettiin viimeisen kerran vuonna 1994. Aikaisempiin vuosiin verrattuna myös käsitöiden osuus oli entisestään vähentynyt, samoin matkoja ja retkiä on järjestetty vähemmän. Kauemmin toiminnassa

Päivi Mikkola näyttää lapsille, miten puu istutetaan.
Taka-alalla Raija Rautiainen lapion varressa.

Laatta muistuttamassa juhluvuden istutustyöstä.

Päivi Mikkola huolehtii puiden eloonjäämisestä.

mukana olleet martat ovatkin toivoneet, että toiminnassa olisi enemmän kädentaitoihin liittyvää toimintaa.

Uusina toimintamuotoina tulivat jouluiset myyntitapahtumat vuodesta 1995 alkaen ja virsilauluillat vuodesta 1996 alkaen.

Myös opintokerhotoiminta marttojen taitoavainten suorittamiseksi käynnistyi. Vuonna 1996 seitsemän marttaa sai 1. taitoavaimen. Taitoavaimista on erillinen kappale myöhemmin.

Vuosien 1989–1998 toimintaa

Toiminta vilkastui selvästi vuonna 1994. Esimerkiksi isänpäivämyyjäiset olivat olleet viimeksi 1985. Nyt vuonna 1995 järjestettiin Annan-päivän messut, jossa oli myynnissä monipuolisia joulun ajan tavaroita, leivonnaisia ym. sekä marttojen buffet, jossa oli tarjolla kahvia, joulupuuroa ja herkullisia keittoja. Näistä joulunajan myyntitapahtumista on nyt tullut

perinne. Myyjäisiä on järjestetty vuoden 1995 jälkeen joka vuosi, alkuun kaksipäiväisenä, myöhemmin siirryttiin yksipäiväiseen tapahtumaan

Vuosien 1994–1998 toimintaa:

Yhdistyksen 30-vuotisjuhlat:

Lokakuun 11. päivä 1998 vietettiin yhdistyksen 30-vuotisjuhla näyttävästi Haiharan kartanossa. Paikalla oli yhdistyksen jäseniä ja yhteistyökumppaneita noin seitsemänkymmentä henkeä. Puheenjohtaja Tuula Jaskari-Malinen piti juhlapuheen, Pirkkanmaan marttapiiriliiton tervehdyksen toi piiriliiton hallituksen puheenjohtaja Rea Maakanen. Ohjelmassa oli Eternitas-kuoron kuorolaulua ja kahvitarjoilu. Tervetuliaismaljana tarjottiin Louhisaarenjuomaa.

Haiharan kartanoon martat olivat järjestäneet myös näyttelyn Kotien kätköistä sekä esillä oli puheenjohtajan keräämää yhdistyksen aineistoa vuosien varrelta. Paikalla oli

myös Hervannan Sanomien toimittaja, joka teki näyttävän jutun lehteen. Myös lehden 14.10. pääkirjoituksessa oli huomioitu yhdistyksemme 30-vuotisjuhla.

Yhdistyksen kantavana voimana on ollut perustajajäsen Terttu Mäenpää. Arvostan erittäin korkealle Tertun toiminnan Kaukajärven Martoissa ja nyt kun olen käynyt läpi Kaukajärven Marttojen toimintaa tätä historiikkiä varten, olen siitä mieltä, että ilman Tertun kannustavaa otetta Kaukajärven Marttojen toiminta olisi saattanut loppua toiminnan hiljaisina vuosina.

Vuosien 1999 toukokuu–2004 toimintaa

Toiminta on ollut aktiivista tällä toimintajaksolla, mutta toiminnan luonne on mielestäni hieman muuttunut. Olemme saaneet uusia jäseniä, joista monet ovat eläkkeelle jäätyään etsineet itselleen ajankulua. »

Tilaisuuksia ja tapahtumia on ollut runsaasti, mutta järjestelyihin ja itse tilaisuuksiin on ollut vaikeuksia saada marttoja riittävästi mukaan. Järjestelyt ovat olleet muutamien aktiivisten marttojen hartioilla. Sen sijaan marttailtoihin osallistuminen on ollut aktiivista.

Marttailtojen aiheet painoutuivat ruokaan ja terveyteen. Aiheita oli mm. kuntoilta, vaihdevuodet ja hormonihoito, nainen ja sydän, luento Liikunta ja terveys, jalkahoito, kreetalainen ruokakulttuuri, kevyt ruokavalio, salaatti-ilta. Marttailtaa vietettiin myös runojen ja mietelauseiden tiimoilta.

Kurssien aiheina olivat mm. voileipäkakku-, kuivakukka-asetelma-, piirakka-, joulun ruokalahja- ja tyylikoulutuskurssi.

Muuta toimintaa:

Marttaliiton 100-vuotisjuhlavuoteen liittyen istutettiin viisi syreeniä Kaukaharjun palvelukodin pihalle v. 1999. Puheenjohtaja Tuula Jaskari-Malinen piti pienen puheen. Tilaisuudessa paistettiin myös muurinpohjalettuja.

1994–1996 vuosina järjestettiin erilaisia näyttelyitä, mm. katettujen pöytien ja kotien kätköistä -näyttely ja vanhojen käsitöiden näyttely. Joululiinoja ja vanhoja kahvikuppeja sekä vanhoja maitotooppeja ja nek-

koja on ollut mukana näyttelyissä.

Vuonna 2003 käynnistettiin yhteistyötä MLL Annalan osaston kanssa. Vuonna 2004 lapsiperheille pidettiin luento teemalla Perheruokakurssi.

Varojen hankkimista

Kaukajärven Martat ovat olleet idearikkaita, toimeliaita ja vastuuntuntoisia toimijoita, jota kuvastavat monenlaiset tapahtumiin osallistumiset ja omat tapahtumat.

Myyjäistoiminta muodostui jo alkuaikoina hyväksi varojen hankinnan muodoksi. Jouluihin myyntitapahtuma on järjestetty vuodesta 1995. Rinnalle nousivat arpajaiset sekä erilaiset näyttelyt.

Mukaan tuli muuripohjalettujen paistaminen erilaisissa tapahtumissa. Ensimmäisen kerran niitä myytiin Kukkaisviikolla 1986. Tämän jälkeen lettuja on paistettu vuosittain kesäkuukausina Tampereen kaupungin kulttuuritoimen järjestämässä kesätapahtumissa Haiharan kartanon alueella.

Erilaisia kahvituksia on ollut runsaasti, mm. Haiharan kartanossa pidetyn vuoden 1996 piiriliiton syyskokouksen muonitus ja kahvit, lisäksi samana vuonna alkoivat lauluhetket Viestiveliöiden kanssa sekä mm. seurakunnan kanssa itsenäisyyspäivän juhlat.

Varojen hankkimiseksi järjestettiin

suurempia arpajaisia ainakin vuosina 1971, 1973 ja 1977. Teatterinäytöksiä ostettiin kokonaisina näytöksinä tai osa salista. Liput saatiin edullisesti ja myytiin edelleen pienellä voitolla. Ostettuja olivat mm. Viisi Naista kappelissa, Viulunsoittaja katolla ja Balladi Antti Kuninkaantytystä. Lisäksi myytiin Unicef-kortteja

Avustustoimintaa

Kaukajärven Martoilla on ollut vuosien varrella useita avustuskohdeita. Vuosina 1969–1972 lahjoitettiin 6 kpl hymypatsaita Kaukajärven koululle. Myöhemmin siirryttiin jakamaan vuosittain stipendejä, tästä toiminnasta on tullut jo perinne.

Lisäksi on osallistuttu valtakunnallisen marttatoiminnan kautta vähävaraisten perheiden auttamiseen ja erilaisten yhdistysten tukemiseen mm. Diabetesliittoa ja Sairaala sotavammaisille-hanketta.

Yksittäisen henkilön avustuksesta on merkintä: *Kenialainen opiskelija Christine Mwovalle vieraili marttaillassa. Vierailu liittyi Keniassa käynnistettyyn Äiti Lapsi -projektiin. Christinelle lahjoitettiin linavaatepakkaus sekä avustettiin rahallisesti yhden vuoden ajan.*

Julkisuus

Kaukajärven Martat on ollut hyvin esillä mediassa. Näistä mainittakoon

Kannut ja nekat ihastuttavat Haiharassa

Moni maalta kotoisin oleva muistaa kodikkaat kuvioitut maitokannut ruokapöydissä. Vähitellen puhvoin mainitöiksi on syrjäytetty kannujen romanttisuus, mutta kannuasetteita on toki säilynyt. Kaukajärven martat ovat koonneet maitokannuja, "tooppeja", sekä nekoja näyttelylle Haiharan kartanossa. Lähiellä kannut ovat peräisin sotien molemmilta puolilta, mutta muutamilla on ikä lähes kokonaisen vuosisadan verran.

Esimerkiksi tämä herttainen lehmäkannu on mukana näyttelyssä.

— Itse muutin Tampereelle vuonna 1958. Muistan, kuinka usein hain maitoa alakerin kaupoista. Ilkka-ajasta ei ollut ja kannullinen maito sopi vain pöydä, muistelen Terttu Mäenpää Kaukajärven martoista.

Suuri osa kannuista on Annan valmistamia.

— On ilme, että vanhoja kannuja ei aleta valmistaa uudelleen, Terttu ihastelee.

Kannujen lisäksi Haiharan kartanossa on suunniteltu maalikuvien viimeisenä päivänä kasettina kehitetty pöytä. Marttojen kassasta pöydästä voi vapaasti poimia vinkkejä esi-

merkiksi päättökassaan. Mukana on myös yksi ortodoksinen päättöpöytä.

Jos salkki ylästä, voi mainitella erilaisia heittoja hintaan 5 markkaa kassallisen. Luvassa lienee ainakin porkkana-, linsä-, peruna-, kaali- ja borsalottia.

Näyttely on avoinna kello 12–17. Sisäänpääsymaksu on 15 markkaa, mihin sisältyy kahvi ja kahvipöytä. Yhteiskä-pailuna on käynnynä kysymys eli on arvattu, kuka monta käydyt on lausukissa. Pöytä- kassa on tietenkin kannis maito- kassu.

Kannut ja nekat -näyttely pääsi lehtien palstoillekin.

Kotien kätköistä löytyi mm. hienoja tuohitöitä.

Keittiötouhuissa 2002 Marjatta Lassila, Sirkka-Liisa Toivonen ja Airi Peippo.

mm. pikkukokkikurssit, katettujen pöytien näyttelyt, muutama haastattelu Tampereen radiossa,

Aamulehdessä oli 15.5.1973 kuva, jossa teksti: Viesti vaihtui, Hämeen-Satakunnan marttapiiriliitto kohtaa kuntoa. Kuntoviesti on ennättänyt jo Tampereelle asti. Ruskon martat ovat tehneet osuutensa ja luovuttivat viestin Tampereen Kaukajärven Marttoille. Rauha Järvinen luovutti ja Terttu Mäenpää vastaanotti Haiharan väentuvan edessä.

Yhteenvetona vuosista

Kaukajärven Martat ry. on ollut ja on edelleen pieni yhdistys. Jäsenmäärä pysyi pitkään melko vakiona, vaihdellen kahdenkymmenen molemmin puolin. Vasta vuonna 1998 jäsenmäärä nousi yli kolmenkymmenen.

Yhdistyksen pieneen jäsenmäärään suhteutettuna toiminta on ollut ja on edelleen todella aktiivista. Tämän ajan kiireinen elämänrytmi on kuitenkin nähtävissä myös Kaukajärven Marttojen työssäkäyvien keskuudessa, aika ei tahdo riittää. Toisaalta tälle ajalle on myös tyypillistä, että ihmisillä on monia harrastuksia eikä haluta välttämättä sitoutua pitkäksi aikaa yhdistystoimintaan. Kaikesta huolimatta marttatoiminta on edelleen kaukajärveläisille marttoille tärkeä henkireikä arkisen aherruksen keskellä. Yhteenkuuluvaisuuden

tunne ja iloisuus on marttojen keskuudessa säilynyt ja puhe pulppuaa edelleen marttailloissa.

Tällä hetkellä niin Kaukajärven Marttojen kuin monen muunkin marttayhdistyksen jäsenten keski-ikä on melko korkea. Nuoria kaivataan edelleen mukaan

Kaukajärven Marttojen toiminnassa on vuosien aikana ollut aaltoliikettä. On ollut hyvin hiljaisia vuosia ja toisaalta erittäin toiminnallisia vuosia. Ensimmäisen vilkkaan puolivuotiskauden jälkeen oli muutamia hiljaisia vuosia, jolloin toivottiin muutosta parempaan. Hiljaisia vuosia oli myös vuosi 1982 ja vuodet 1987-1993, jolloin toimihenkilövaihdoksia oli paljon.

Toiminta vilkastui huomattavasti 1990-luvun puolivälin jälkeen. Tällöin tulivat mukaan uusina toimintamuotoina mm. joulunajan myyjäiset ja virsilauluillat, jotka molemmat ovat jo muodostuneet perinteeksi. Toisaalta aiemmin oli jo jäänyt pois pitkään hoidettu adventtikahvitus sekä teatterinäytösten ostaminen ja suurempien arpajaisten järjestäminen, joilla toimintaa pääasiassa rahoitettiin. Lippujen myynti näihin näytöksiin koettiin toisinaan työlääksi. Erittäin toiminnallisia vuosia ovat olleet viimeiset viisi vuotta.

Vuoden 1986 jälkeen varoja on hankittu pääasiassa muurinpohjalettuja

paistamalla. Alkuun paistettiin Kukkaisviikoilla ja joissakin Kaukajärven tapahtumissa. Vuoden 1999 jälkeen, kun jäätiin pois Kukkaisviikoilta, muurinpohjalettuja on paistettu kesäkuukausina Haiharan alueella järjestettävissä kesätapahtumissa ja Kaukajärvellä järjestettävissä muissa tapahtumissa.

Aiempina vuosina myös annettiin avustuksia. 1990-luvulle tultaessa avustukset ovat jääneet pois paitsi Kaukajärven koulun 7.-luokkalaisille vuosittain jaettavat stipendit. Stipendejä on jaettu vuodesta 1990.

Myös toiminnan painopisteet ovat vuosien varrella muuttuneet. Alkuvuosien toiminnalle oli ominaista, että marttailloissa laulettiin paljon, tehtiin käsitöitä ja keskusteltiin. 1990-luvulle tultaessa laulu on jäänyt kokonaan pois marttailloista. Myös käsityöt ovat jääneet vähemmälle. Toiminnan vilkastuttua 1990-luvun puolivälin jälkeen marttailat ovat olleet enemmän toiminnallisia, tavallaan ”ohjelmoituja”. Vapaaseen keskusteluun ei ole jäänyt riittävästi aikaa. Jäsenten toiveiden mukaan viime aikoina onkin pidetty useita marttailtoja keskustelun ja ajatusten vaihdon merkeissä. On myös luettu mielirunoja ja aforismeja, jotka on koettu virkistäviksi illoiksi.

Henkilökuvia

Perustajamartta halusi toimintaa uudelle asuinalueelle

»Henkilökuvien tekstit **Pirjo Helne**, martta vuodesta 2014

Kun 87-vuotias Terttu Mäenpää valmistautuu marttailtaan, pitää hän huolen siitä, että laukussa on mukana oma kahvi- tai teekuppi. Näin kun on joskus yhdessä päätetty.

Kävelymatka kotoa Haiharan kartanoon ei ole pitkä, mutta tuttuakin tutumpi. Sen hän aktiivisena kävelijänä tekee jalkaisin. Välillä, varsinkin talvella, tukena ovat kävelysauvat.

Puoli vuosisataa on pitkä aika yhdistykselle, mutta varsinkin sen toiminnassa kaikki nämä vuosikym-

menet aktiivisesti mukana olleelle. Satoja ja taas satoja kertoja on perustajamartta lähtenyt kotoaan marttailtoihin ja marttojen järjestämiin tapahtumiin.

Terttu Mäenpää on Kaukajärven Marttojen ainoa toiminnassa mukana oleva perustajajäsen. Muut martat ympärillä ovat vaihtuneet kerran, jos toisenkin.

– Aikoinaan marttapiiriliiton toiminnanjohtaja Lyyli Erkkilä korosti, että jokaisesta marttaillasta pitäisi jäädä jotakin tärkeää mieleen, edes

Marttalaulu. Aina en saa mitään, Terttu Mäenpää sanoo.

Siitä huolimatta hän muistelee mielelläni marttojen vuosikymmenten toimintaa, jota itsekkin on ollut ahkerasti ideoimassa ja toteuttamassa.

Yhdistys kasvoi alueen mukana

Kun marttayhdistys vuonna 1968 perustettiin, elettiin Kaukajärven asuinlähiön ensimmäisiä vuosia.

Myös Terttu Mäenpää oli perheineen muuttanut alueelle hiljattain. Hän kaipasi yhteistä toimintaa ja

Perustajajäsen Terttu Mäenpäällä on todella pitkä lista hauskoja muistoja yhdistyksen 50-vuotiselta taipaleelta. Yhtenä huippuhetkenä hän muistelee mielellään lättöjenpaistoa Keskustorin Kukkaisviikoilla. Pieni marttanukke on Terttu Mäenpään aarre.

viihtyisyyttä eri puolilta tulleiden asukkaiden keskuuteen.

– Meitä oli koko joukko innostuneita naisia, jotka pidimme perustavan kokouksen Linkosuon kahvilassa Haiharankadulla, nykyisen ravintola Kivitaskun paikalla.

Uutta asuinlähiötä rakennettiin vauhdilla, ja samanlainen vauhti ja into oli myös tuoreessa marttayhdistyksessä.

Ensimmäinen marttailta pidettiin jo parin viikon päästä yhdistyksen perustamisesta Terttu Mäenpään kotona.

Alkuaikojen kokoontumispaikkana oli Järvikatu 6:n alakerran huoneisto, jonne martat talkoilla kunnostivat itselleen Marttalan.

Ensimmäisiä hankintoja olivat kangaspuut.

– Ensimmäinen puheenjohtajamme Aino Ahola oli oikea käsityöekspertti. Hän opetti nypläystäkin ja esimerkiksi mattoja kudottiin hänen johdolla ahkerasti.

Lättyjenpaistosta kestromenestys

Ajan hengen mukaan myös marttojen toiminnassa elettiin tarkan talouden periaatteella. Toiminnan ylläpitämiseksi oli kerättävä varoja ja keksittävä siihen sopivia keinoja.

– Vaikka talous teki tiukkaa, niin rahankeruu ei kuitenkaan ollut toiminnassa pääasia. Hyvillä ideoilla ja loistavalla yhteishengellä pärjättiin jo pitkälle.

Yksi näihin päiviin asti elänyt ansaintakeino on ollut lättyjenpaisto. Se alkoi ensimmäisillä Kukkaisviikoilla 1986.

– Kaikki alkoi siitä, kun eräs kaupungin virkamies, jonka äiti oli martta, pyysi meitä lätynpaistoon Keskustorille Kukkaisviikkojen avajaisiin. Hankin itselleni keittimen ja lättypannunkin, jotta marttoilta ei menisi niihin rahaa, Mäenpää muistelee.

Hän sanoo lättyjenpaiston olleen heti todellinen menestys.

– Vierellä kilpaili Saarioisten pääkonsulentti omilla lättyillään, mutta meille oli aina jono!

Marttojen lätynpaisto Kukkaisviikoilla kesti pitkään, aina vuoteen 1999.

– Kerran eräs rouva kyseli tarkkaan, mitä kaikkea ja kuinka paljon taikinassa on aineita. Kun sitten kysyin ostohalukkuutta, tämä kertoi menevänsä kotiin paistamaan lättynsä.

Kolehdinkeruusta pikkukokkeihin

Terttu Mäenpäällä on valtava määrä muistikuvia Kaukajärven Marttojen toiminnasta, joka on keskittynyt pitkälti yhdessä elämiseen lähiön kasvun ja kehityksen kanssa. Monet jo alkuaikojen toiminnoista ovat edelleen vahvana mukana marttayhdistyksessä.

Yhteistyötä Messukylän seurakunnan kanssa on ollut runsaasti: kokemusta on esimerkiksi jumalanpalvelusten kolehdinkeruusta ja lukuisista kirkkokahvituksista.

Nuorten kanssa martat viihtyvät mainiosti. Terttu Mäenpää muistelee mukavia hetkiä lukuisien pikkukokkikerholaisten kanssa.

– Pikkukokkilaisten kanssa teimme kerran pyöräretken Kisapirtille, ja sinnekin mieheni toi lättyvehkeet mukaan. Aikoinaan hoidimme Kaukajärven koululla vanhempainiltojen kahvitukseksi. Edelleen martat myös lahjoittavat keväisin koululaisille stipendejä.

Kansainvälisiä tuulahduksia

Myös kansainvälisiä tuulahduksia on mahtunut marttojen toimintaan, niin nykyisin kuin ennenkin.

Toimiessaan marttapiiriliiton hallituksessa 1980-luvulla Terttu Mäenpää osallistui Marttaliiton järjestämiselle Kenian-matkalle.

– Äiti ja lapsi Keniassa -teemaan liittyen järjestimme myös marjapuu-roiltoja ja -kutsuja.

Vuonna 1983 Terttu Mäenpää sai olla mukana Itävallan-matkalla, jonka marttapiiriliitto järjesti. Vastavierailulle itävaltalaiset tulivat parin vuoden päästä.

Keskon henkilökuntaravintolan emännän työstä eläkkeellä oleva Terttu Mäenpää on vaatimaton persoona, eikä hän halua tehdä numeroa marttojen hyväksi tekemästään pitkästä työsarasta.

Yhdistyksen 30-vuotisjuhlissa hänsentään suostui ottamaan vastaan yhdistyksen viirin, mutta kielsi anomasta itselleen Marttaliiton ansio-merkkiä.

Paljon mieluummin Terttu Mäenpää esittelee tarkkaa talouskirjanpitoaan, joka alkoi jo vuonna 1954. Tampereen talouskoulussa tuolloin opitulla taidolla on yhä tärkeä osa hänen jokapäiväisessä arjessaan.

Terttu Mäenpää

Puoli vuosisataa marttana

Syntynyt 5.7.1931 Sammaljoella nykyisessä Sastamalassa.

Hän on ainut Kaukajärven Marttojen toiminnassa mukana oleva yhdistyksen perustajajäsen.

Perustava kokous pidettiin Linkosuon kahvilassa Haiharankadulla 13.5.1968.

Ensimmäinen marttailta pidettiin Terttu Mäenpään kotona 27.5.1968.

Yhdistyksen ensimmäinen kokoontumistila, Marttala, sijaitsi kerrostalon alakerrassa Järvikatu 6:ssa.

Haiharan kartanossa martat ovat kokoontuneet vuodesta 1995.

Terttu Mäenpää toimi yhdistyksen puheenjohtajana vuosina 1971–1988 ja 1994–1997, yhteensä 21 vuotta.

Marttapiiriliiton hallituksessa hän oli yhden nelivuotiskauden 1980-luvulla.

»

Martan tuottama hyvä heijastuu takaisin

Kohta neljännesvuosisadan Kaukajärven Marttojen hallituksessa työskennellyt Tuula Jaskari-Malinen, 75, pitää marttatoiminnan keskeisiä periaatteita ohjenuoranaan myös omassa marttailussaan.

Martat tunnetaan kotien ja perheiden hyvinvoinnin edistäjinä ja yleensäkin kotitalouden arvostajina.

– Marttojen yhteisöllisyys on purrut minuun alusta asti. Varsinkin se kiehtoo minua, että marttana voi tehdä paljon hyvää ja tuottaa iloa muille. Se ilo heijastuu aina takaisin. Välillä tietysti tulee luntakin tupaan, mutta ei se marttoja haittaa, hän sanoo.

Helsingissä syntynyt Tuula Jaskari-Malinen liittyi marttoihin 1994. Hän opiskeli tuolloin Tampereella työn ohessa merkonomiksi ja opiskelukaveri Raakel Tapola houkutteli hänet Kaukajärven Marttojen kokoukseen.

– En ollut koskaan kuullutkaan martoista. No, tuo kokous oli yhdistyksen vuosikokous ja sen päätyttyä menin kotiin yhdistyksen sihteeriksi valittuna!

Vasta äitinsä kuoleman jälkeen Tuula Jaskari-Malinen sanoo havahduneensa siihen, että äitihän toimi askareissaan kuin martta, vaikka ei mihinkään marttayhdistykseen kuulunutkaan.

Marttana näköalapaikoilla

Alusta asti Tuula Jaskari-Malinen on ollut vuoron perään joko yhdistyksen sihteeri tai puheenjohtaja. Tällä hetkellä hän hoitaa sihteerin pestiä.

Hän on toiminut pitkään myös Pirkanmaan Marttojen piiriliiton hallituksessa jäsenenä ja puheenjohtajana sekä Marttaliiton kokousedustajana.

– Nuo tehtävät ovat olleet minulle marttailun näköalapaikkoja. Työ piiri- ja liittotasolla on ilman muuta poikunut vuosien mittaan ideoita paikalliseen marttatoimintaan.

Tunnustuksena aktiivitoiminnas-

Kuva Pirjo Helne

Yhdistyksen sihteerinä Tuula Jaskari-Malinen hoitaa monia sellaisia käytännön asioita, jotka eivät välttämättä näy. Kun esimerkiksi marttaillat tai eri tapahtumat alkavat, on hän se, joka ensimmäiseksi avaa Haiharan kartanon ovet ja viimeisenä lähtijänä taas sulkee ne.

taan hänelle myönnettiin Marttaliiton kultainen ansiomerkki vuonna 2016.

Hyvän ja ilon tuottaminen marttoissa ei yksin riitä Jaskari-Malisenle. Lisäksi hän tekee vapaaehtoistyötä Mummon Kammarissa ja Koukku- niemen asukkaiden parissa.

Pyörätuoliavustajan tehtävä Tampereen Työväen Teatterissa taas perehdyttää toisenlaiseen maailmaan: esimerkiksi Vuosi '85 tuli nähdyksi ainakin kymmenen kertaa.

Nuoret martat, tervetuloa mukaan

Kokeneena marttana Tuula Jaskari-Malinen sanoo kantavansa huolta marttayhdistyksen nykytilasta.

– Marttailtojen tunnelma ei ole entisellään. Toisaalta kaipaamme lisää jämäkkyyttä, toisaalta iloa ja raikuvaa laulua.

Myös jäsenistön ikääntyminen on huolena. Asioita ei Jaskari-Malisen mukaan pitäisi tehdä niin kuin aina ennenkin, vaan päästä siitä kuplata pois.

– Meidän fossiilijäsenten lisäksi yhdistyksessä tarvittaisiin nyt kiireesti nuorennusleikkausta. On todella vaikeaa saada jäseniä, jotka sitoutuvat toimintaan, eivätkä tule vain poimimaan rusinoita pullasta.

Kevättalvella järjestetty perheta- pahtuma toki toi hänen mukaansa hyvin esille sen, että martat tekevät muutakin kuin kutovat sukkaa kei- nutuolissa.

Tuula Jaskari-Malinen

Syntynyt 40-luvulla Helsingissä. Hänen vanhempansa olivat Karjalan evakoita. Hän liittyi Kaukajärven Marttoihin 1994.

Tuula on järjestöihminen. Hän on toiminut vastuutehtävissä Kaukajärven Marttoissa puheenjohtajana, sihteerinä sekä opintomarttana ja lisäksi Satakunnan piiriliiton hallituksessa sekä ollut mukana valtakunnallisessa marttatoiminnassa. Tuulan mottona on: "Asiat järjestyvät aina tavalla tai toisella".

Anuliisa on sukunsa ensimmäinen martta

Puoli vuosisataa vanhan yhdistyksemme tuoreimpia jäseniä on 37-vuotias Anuliisa Holappa. Vasta vajaat kolme vuotta martan elämää elänyt Anuliisa on tällä hetkellä myös Kaukajärven Marttojen nuorin jäsen.

Mitään äidinmaidosta saatua perintöä ei Anuliisalla martta-aatteen ole, vaan hän on sukunsa ensimmäinen marttatoimintaan mukaan lähtenyt nainen.

– Oikeastaan olen miltei kymmenen vuotta miettinyt marttoihin lähtemistä, mutta työ ja muut harrastukset ovat vieneet aikaani. Asia kypsyykin lopullisesti syksyllä 2016 ollessani hoitovapaalla, Anuliisa kertoo.

Urheiluseura Tapparan markkinointipäällikön työstä hoitovapaalla oleva Anuliisa Holappa sanoo olevansa kiinnostunut kodin, ruoan ja perinteiden vaalimisesta.

– Hoitovapaalla näihinkin asioihin oli enemmän aikaa, ja silloin oli jotenkin luontevaa lähteä vihdoinkin mukaan juuri marttoihin.

Hoitovapaalla ollessaan Anuliisa on erään kaverinsa kanssa suunnitellut myös lasten ruokakirjan julkaisemista.

– Kirjaan tulisi esimerkiksi asiaa hyvistä pöytätavoista ja lasten ruokavaliosta, hän paljastaa.

Lämpöinen vastaanotto

Kaukajärven Marttojen osin jo harmaahapsiset jäsenet ovat ottaneet nuoren lapsiperheen äidin mukaan yhdistyksen toimintaan ilomielin.

– Vastaanotto on ollut lämmin, ja marttailloissa ja muissa tapahtumissamme tunnelma on aina ollut mukava. Vaikka koolla on eri-ikäisiä naisia, niin kiinnostuksen kohteemme ovat pitkälti samoja, Anuliisa kiittelee marttaystäviään.

Oulussa syntynyt Anuliisa Holappa on muuttanut Tampereelle vuonna 1986.

Kuva Pirjo Heine

Kaukajärven Marttojen nuorin jäsen, 37-vuotias Anuliisa Holappa toivoo myös muita nuoria mukaan toimintaan. 3-vuotias tytär Aino saa jo vaikutteita marttailusta, sillä hän käy väliillä äidin mukana marttailloissa.

Työssään markkinointipäällikkönä Anuliisa Holappa on ollut järjestämässä muun muassa erilaisia tapahtumia, mistä on hyötyä myös hänen toiminnalleen nyt marttayhdistyksessä.

Mukana myös hallitustyössä

Anuliisa on ollut Kaukajärven Marttojen hallituksessa miltei siitä asti, kun tuli toimintaan mukaan.

Maaseutuelinkeinojen markkinointia aiemmin opiskellut ja catering-alan perustutkinnon suorittanut Anuliisa on hiljattain aloittanut myös elintarviketeknologian opiskelut.

Vaikka Kaukajärven Martat on alueellaan monessa mukana, toimii Anuliisa yhdistykselle vieläkin

enemmän näkyvyyttä.

– Uskon ja toivon, että se toisi enemmän nuoria mukaan marttoihin.

Anuliisa Holappa

Syntynyt 16.12.80 Oulussa. 'Lissu' tuli marttatoimintaan 2015 syksyllä. Hän on toista vuotta hallituksessa vastuuta kantamasta. Hänen mottonsa on: "Kaikki järjestyy aina! Pätee niin martoissa kuin muuallakin".

Taitoa

Taito-
avainten
opintokirja

1966 I-taitoavaimen suorittajat

Taitoavaimista ansiomerkkeihin

» Koonnut Maria Pitkäranta, marras-kuu 2012

Taitoavaimilla avataan ovia järjestö- ja yhdistystietoihin sekä kotitalousneuvonnan sisältöalueisiin. Niitä on kolme ja vaatavuustaso kasvaa avainta-avaimen jälkeä voi syventyä erikois-avaimen suorittamiseen.

Avaimen suorittaminen on verrattavissa opiskeluun, joka aloitetaan ryhmän ja myös yksilötason opintosuunnitelmalla, kurssi päättyy itsearviointiin. Kurssi sisältää tiedollisia aiheita sekä toiminnallisia tehtäviä. Jokaisessa taitoavaimessa opitaan uutta. Lisäksi sovelletaan opittua, pohditaan ja kehitetään oman yhdistyksen toimintaa.

Kaukajärven Martoissa on suoritettu taitoavaimia vuodesta 1996
Ensimmäiset taitoavaimet suoritet-

tiin 1996, jolloin I-taitoavaimen suorittivat Terttu Mäenpää, Liisa Käkelä, Marianna Knihti, Tuula Jaskari-Malinen, Liisa Pimiä, Eeva Roikonen ja Marketta Virkki.

2004

I-taitoavaimen suorittivat Anja Kuitinen, Arja Rinnesaari, Kaisa Juva, Raili Karlsson, Raija Rautiainen, Päivi Mikkola ja Airi Peippo.

Anja muistelee: Olimme Vierumäellä ”korkean paikan leirillä”. Meillä oli niin valtavan hauskaa, lopuksi järjestimme tanssit. Mutta ei ollut miehiä porukassa, niin tanssimme keskenämme, yksin ja toiset ottivat harjan varret ja pitkävartiset luudat. Hyvin tanssit sujuivat ja otimme lopuksi yömyssyt ja menimme nukkumaan.

Muistaakseni taisimme ottaa jo

ennen tanssejakin pientä näkäräistä!!

Tämä oli siitä hulvattomasta päästä muisto. Avainsuoritus oli kyllä toistakin puuhaa välillä.

II-taitoavaimen suorittivat Tuula Jaskari-Malinen, Marianna Knihti, Liisa Käkelä, Terttu Mäenpää ja Marketta Virkki

2008

Kaukajärven Marttojen 40-vuotisjuhlassa annettiin monenlaisia ansiomerkkejä. Tuula Kylälaaso piiriliitosta oli niitä jakamassa.

I-taitoavaimen suorittivat Ritva Toivonen, Terttu Laine, Marjatta Lassila, Sirkka-Liisa Teivonen, Irma Auterinen, Leena Salminen, Arja Heikkilä ja Terhi Rouhiainen (kuva 1).

Tätä opintopiiriä oli luotsaamassa Arja Heikkilä.

1. I-taitoavaimen saajat Kaukajärven Marttojen 40v-juhlassa.

2. II-taitoavaimen saajat Kaukajärven Marttojen 40v-juhlassa.

3. Ansiomerkkien jako 40-vuotisjuhlassa.

4. I-taitoavaimen suorittajien juhlaa 2011.

Tuula Jaskari-Malinen jakamassa ansiomerkkejä.

Vuosikello kuvastaa tyypillistä Kaukajärven Marttojen toimintavuotta.

Arja muistelee: Jokainen mm. esiteli vuorollaan jonkun kirjailijan ja teoksensa, järjestimme martoille jonkun teemaillan, teimme täydellisen aterian yhteisvoimin. Se arvosteltiin marttapiirissä, joka oli siihen aikaan Postikadulla.

Leenan hauska muisto: Muisto siitä kun tämä II-avainryhmä järjesti minulle ja Reetalle tehtävänä illan Vierumäellä Juvan Kaisan ammatit yhdistyksen mökillä. Maksoimme parista päivästä muistaakseni 50 € naiseen Reetan kanssa. Laittoivat ruokaa meille ja järjestivät liikuntatietä ja illanviettoa mökillä. Ja hauskaa oli eli emme ehtineet edes paikalliseen juhlapaikkaan, kun ilta mökillä oli niin hauska. Nauroimme ja saunoimme.

II-avaimen suorittivat Arja Rinne-saari, Päivi Mikkola, Raili Karlsson, Anja Kuittinen, Raija Rautiainen, Airi Peippo ja Kaisa Juva (kuva 2).

Samassa juhlassa jaettiin myös ansiomerkkejä; hopeisen ansiomerkin

saivat Tuula Jaskari-Mainen ja Terttu Mäenpää sekä pronssisen ansiomerkin Liisa Käkelä, Päivi Mikkola ja Airi Peippo, joka puuttuu kuvasta 3.

2011

I-taitoavaimen suorittivat Eeva Silvennoinen, Pirkko Mäki, Silja Klemetti, Paula Salo, Ritva Alila (puuttuu kuvasta) ja Mervi Lehtonen (kuva 4).

Paula muistelee: Alilan Ritva oli vetäjä. Kokoonnuimme Annalassa Eevan talon kerhohuoneessa, oppaana meillä oli Marttaliiton järjestökoulutuksen työkirja, jonka mukaan toimimme. Tutustuimme toisiimme, joka kerta oli mukava ilmapiiri.

Päättäjäiset pidettiin meidän mökillä ”Paratiisissa”, syötiin ja saunottiin, rohkeimmat kävivät uimassa.

Ansiomerkit saatiin joulujuhlassa.

2013

Yhdistyksemme täyttäessä 45 vuotta pronssinen ansiomerkki luovutettiin Leena Salmiselle ja Raija Rautiaiselle.

2014

I-taitoavaimen suorittivat Ritva Silander-Loponen, Sirpa Orastie, Eila Jokinen, Riitta Raivio ja Maria Pitkäranta. Kurssin vetäjänä toimi Tuula Jaskari-Malinen.

Kokoonnuimme eri kerhohuoneissa tilanteen mukaan. Opintosuorituksiin oli tullut uusia vaatimuksia ja myös verkon kautta opiskelua. Tapatumana järjestettiin yhteistyössä Messukylän seurakunnan kanssa monitoimipäivä, jossa tehtiin ruuantähteistä uutta (pullavanukasta), tuunattiin vaatteita, neuvottiin puutarhanhoitoa siemenestä alkaen sekä hyödynnettiin vanhoja villasukkia keppihevoseksi. Varsinaisena opinäytetyönä ompelimme itsellemme marttapaidat. Siinä ohjasi ryhmämme jäsen Ritva Silander-Loponen.

2016

Tuula Jaskari-Maliselle myönnettiin Marttaliiton kultainen ansiomerkki tunnustuksena aktiivitoiminnasta.

Sirpa Orastie selvittää Liisa Käkelälle siemenen talteenottoa, säilyttämistä ja kylvämistä. Kaupan tomaateista saa hyviä siemeniä, ne vaan laitetaan keittiöpaperille kuivumaan ja kevättälvellä itämään.

Maria Pitkäranta esittelee keppihevosen tekoa Virpi Pohjalle, täytteeksi sopii vaikka vanhan tyynyn sisälyys.

Marttatoiminnasta on muodostunut tietynlainen kuva ulkopuolisille. Marttahan ovat tunnettuja monenlaisesta puuhastelusta. Usein kuulee tutuilta ja tuntemattomammiltakin: *martat ovat tarkan markan (euron) ihmisiä, osaavat kädentaitoja, hallitsevat keittiötyöt suvereenisti, käyttävät kaiken loppuun asti, heille ei synny ruokahävikkiä ja heidän kotinsa on siisti komeroita myöden.*

Joillekin ennakokuva toiminnasta voi olla korkea kynnyks minähän en osaa oikein mitään -ajatuksella. Tosiasiassa toiminta on mahdollista kaikenlaisille ihmisille osasipa tai ei.

Muutamia esimerkkejä, miten Kaukajärven Marttoihin on tullut uusia jäseniä.

Mikä toi sinut marttoihin

- Tuttava yllytti liittymään n. viisi vuotta sitten.

- Äitini on ollut mukana marttoissa. Jäädessäni eläkkeelle v. 2003, niin ajattelin, nyt on aikaa harrastukselle.

- Liityin Mikkolan Päivin innostamana vuonna 1989. Päiviä kiinnostivat kangaspuut ja niillä mattojen kutominen. Kangaspuut olivat silloisessa marttojen kokoontumispaikassamme Haiharankatu 5 kerhohuoneessa. Ja paikka oli meidän viereisessä talossa eli aivan lähellä meitä.

- Mariannan mukana tulin tutustumaan marttoihin ja samantien liityin, tuntui niin omalta jutulta.

- Muutin Kaukajärvelle ja etsin sopivaa harrastusta.

Mikä toiminnassa on kiinnostanut

- Marttojen iloinen puuhakkuus on minun mieleeni ja heidän ystävällinen asenne toisiaan kohtaan.

- Marttoissa toimiminen.

- Mukavia ihmisiä.
- Aina oppii jotain uutta.
- Toisille haluan omastani antaa ”jotain”.

- Itse en ole kovin kova käsityö- tai keittiömartta, askartelu ja järjestäminen kiinnostavat enemmän ja yhdessä olo muiden kanssa.

- Samanhenkiset ihmiset ja samanikäiset.

- Yhdessä tekeminen ja suunnitteleminen on mielestäni mukavaa.

- Aina tulee hyvä mieli, kun joku tapahtuma on onnistunut.

Vuonna 2012 tehty kysely antaa toisenlaista kuvaa toiminnan toteuttamiseksi. Osallistujat saivat vastata ryhmittäin osioihin: 1. Kurssit, luennot, yleisötilaisuudet, näyttelyt, ja jäsenhankinta, 2. Retket ja tutustumiskohteet, 3. Puutarha ja yhteistyö muiden yhdistysten kanssa, 4. Hyvinvointitilaisuudet jäsenille, 5. Koulutus jäsenille ja käsityöt.

Vastauksista kävi ilmi, että perin-

teiseksi marttailuksi kuviteltu toiminta jäi taka-alalle. Eniten ääniä sai *stailaus, kauneus, vaatetus, hatut, huivit ja sitä lähellä oli rentoutuskoulutus/hyvinvointi-illat. Keski-vaiheen pistesijoille sijoittuivat mm. marttamessut, käsityönäyttely, Seitsemisen. Häntäpään pistesijoilla olivat Pirkanmaan marttojen ruokakurssit, ulkoliikunta, villasukkien kutominen päiväkotiin.*

Yhteenvetona näistä voisi todeta, että pelkkä keittiö- ja käsityö ei olekaan niitä yhdessäolon hetkien täytiläisiä. Tänä päivänä elämme ajassa, jolloin odotetaan enemmän hyvinvointia itselle, yllättävää oli stailaus ja kauneus. Ainakin yhtä yllättävä tulos oli sukki- ja villasukkien kutominen viimeisellä sijalla.

Tein hiljattain pienimuotoisen kyselyn, jonka vastaukset tulivat nimetöminä, ettei kukaan tulisi leimatuksi. Kyselyssä oli kolme asiaa nykyisestä marttatoiminnastamme.

Marttailta

Haiharassa martat hääää tiistai-illoin ahkerana.
Pullat, kahvit pöytään laittaa myöskin kuulumiset maistaa.
Salissa jo joku istuu,
puikot ahkerasti kilkkaa.
Syntyy sukkaa, lapasta,
joku jotain myös virkkaa.
Onkohan se vauvanpeitto?
Kauniit värit loistaa noista isoäidinneliöistä.
Martta yks ja martta toinen,
kolmaskaan ei samanmoinen.
Kaikki meistä martoista tuo oman värin iltaan tähän.

Eeva Silvennoinen

Mitä toivot toiminnaltamme tulevaisuudessa:

- Kokouksiin teemoja kuten ikääntyminen ja terveys.

- Lisää nuorempia marttoja että yhdistys pysyy hengissä ja toiminta voi jatkua ainakin samanlaisena kuin nytkin. Pitää kehittää nuoremmille uusia ideoita että saamme heitä mukaan toimintaan.

- Enemmän käsillä tekemistä sisältäviä iltoja.

- Yhteisöllisyyttä.

Nimeä pari asiaa, jotka ovat olleet mielestäsi hyviä:

- Martat ovat toimeliaita ja osaavia naisia.

- Myyjäiset ja yhdessä olo.

- Yhteisöllisyys.

- Olen saanut muutaman hyvän kaverin.

- Tekemistä sisältävät illat, retket.

- Marttojen iloinen puuhakkuus on minun mieleeni ja heidän ystävällinen asenne toisiaan kohtaan.

Millainen martta olet

- Tykkään puuhastella ihmisten kanssa.

- Olisin innostunutkin jos löytäisin sieltä jotain...

- Tavallisen työn tekijä.

- Toimin, järjestän, toteutan itselle

mielenkiintoisia asioita kuten lasten joulumaa ja arpajaiset.

- Ei mitään vahvuuksia.

- Ruokamartta.

Itseäni kiehtoo toiminnassa ennen kaikkea se, että saa olla oma itsensä. Siellä ei ole opettajaa, keittäjää, insinööriä, sihteeriä eikä muitakaan koulutuksen mukaan luokiteltuja jäseniä. Martoissa ei kysytä jäsenkorttia tai vakaumusta. Olen tutustunut Riittaan, Leenaan, Tuulaan, Ritvaan, Päiviin, Railiin jne. Heistä tiedän lähinnä etunimen ja vuosien mittaan olen oppinut näkemään heitä heidän vahvuuksiensa mukaan keittiömarttoina, puuhanaisina, vastuunkantajina, idearikkaina toimijoina ja monina muina touhuajina. Senkin olen havainnut, että voi vain olla mukana tekemättä mitään erikoista ja sekin on sallittua. Kaikki olemme samanarvoisia ihmisiä ja marttoina.

Riitta Raivio muistelee kokemustaan

Olimme Raijan ja Tuulan kanssa Kodin1:ssä opettamassa neulomista ja jotain siihen liittyvää vuosia sitten. Paikalle pysähtyi japanilainen äiti noin 10-v. tyttärensä kanssa. Tytär oli halunnut opetella neulomista jo kotona ja äiti kiireisenä jätti tyttärensä oppiin. Kotona ei edes ollut

mitään välineitä tähän harrastukseen. Tyttö oli tosi innostunut asiasta ja niinpä oppi neulomisen. Tästä on todistusaineistoakin kuvan muodossa. Ihan vedet tulivat silmiin onnellisina opettajina ja etenkin oppilaan tyytyväisyys opitusta taidosta. Me olimme täyttäneet tehtävämme tässä paikassa.

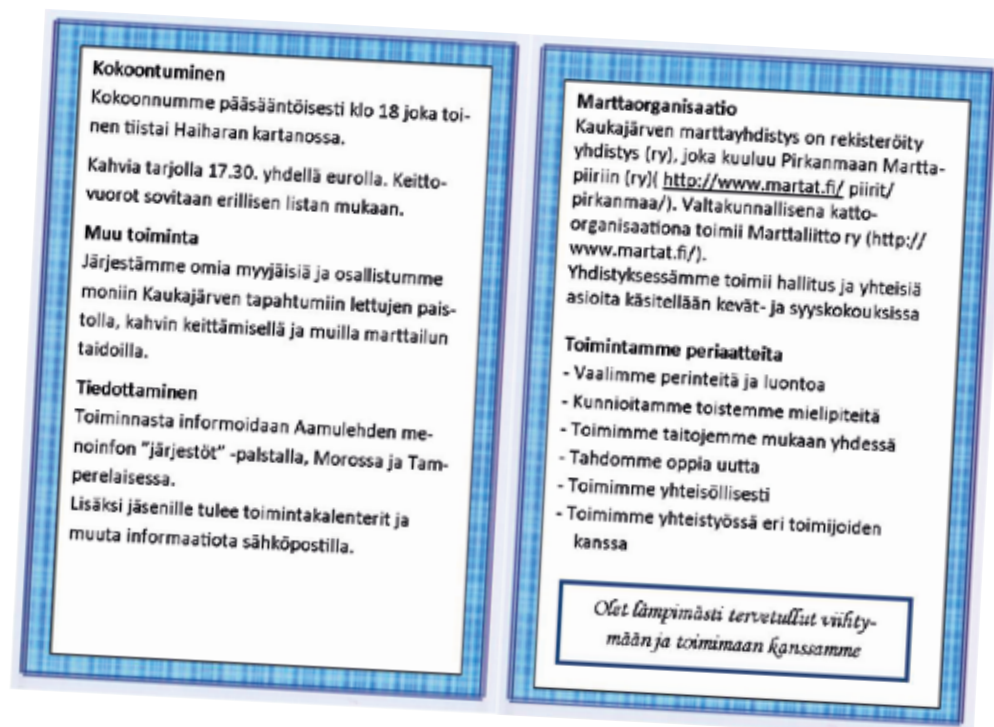
MARTTALAULU

Päivä kun paistaa pirttihiin pieneen,
työtäni teen, olen onnellinen,
::Kylvän ja kitken peltoni laita,
Luojalta kasvua toivoellen::

Turmako veisi mun taimeni nuoret,
Kylmäänkö kukkani kuihtua vois?
::Taivas kun hiljaa,
tuo kasteen viljaa,
kuinka ei maaemo lahjojaan sois?::

Syntymämaallensa kortensa kantaa
Marttojen työ, kodin hiljainen työ
::Hyyt sumut haihtuu,
yö valoks vaihtuu,
Uskoa toivoa maan sydän lyö::

Päivä kun paistaa pirttihiin pieneen,
työtäni teen, olen onnellinen,
::Kylvän ja kitken peltoni laita,
Luojalta kasvua toivoellen::

Tapahtumia

»**Raili Karlsson**, martta vuodesta 2000
 »**Anja Kuittinen**, martta vuodesta 2003
 »**Eeva Silvennoinen**, martta vuodesta 2009

Marttojen tapahtumat tuovat iloa myös ympäristölleen

Martta nauttii rakkaasta harrastuksestaan, koska marttailu tuo iloa ja taitoja paitsi itselle myös ympäröivälle yhteisölle. Marttatoiminta tarjoaa jäsenilleen mukavaa irtiottoa jokapäiväisistä arjen touhuista, luontevaa kanssakäymistä samalla uutta oppien ja mikä tärkeintä: iloa myös muille erilaisten tapahtumien järjestäjänä.

Maksuttomia yleisötapahtumia martat järjestävät useita pitkin vuotta. Joulumyyjäiset marraskuun loppulla ovat jokavuotinen tapahtumien kohokohta. Silloin Haiharan kartano ja sen idyllinen pihapiiri kuhisevat jännittävästä joulun odotuksesta. Marttojen lisäksi joulun herkkuja ja tunnelmaa tarjoavat lukuisat yhteistyökumppanit vuodesta toiseen.

Erilaiset näyttelyt ovat vuosien mittaan olleet suosittuja marttojen järjestämistä, kaikille avoimista tilaisuuksista. Näyttelyissä on ollut esillä esimerkiksi vanhoja pöytäliinoja ja pyyheliinoja, erilaisia käsitöitä, kalettuja pöytiä, vanhoja keittiötyövälineitä, perinneruokia, valokuvia...

Mieleenpainuneita muistoja on jäänyt esimerkiksi mannekiininäytöksistä. Hauskaa ja huumoria riitti, kun kaiken kokoisista martoista synnytettiin tyylikkää mannekiineja. Eräskin martta oli juuri loukannut olkapäänsä, eikä pystynyt pukeutumaan kuin isoon, kaapumaiseen yöpaitaan. Kaikki saivat kuitenkin olla tyytyväisiä loistavaan lopputulokseen – ja yleisömenestys oli taattu!

Martoilla on kokemusta myös näyttelemisestä. Huikean suosion saanut Possu Urhea -esitys oli marttojen järjestämän lastenjuhlan vetonaulana. Vieläkin me martat muistelemme hymyhuulin, kuinka suoriuduimme lapsille suurta iloa tuottaneesta näytelmästä. Esitys oli ikimuistoinen ja esiintymispyyntöjä tuli myös kaupungin päiväkoteihin. Niihin martoilla ei kuitenkaan ollut tarpeeksi aikaa.

Marttojen taitoavaimia suoritettaessa on työnäytteenä järjestetty muun muassa railakkaat vappujuhlat.

Riemukkaita kulttuurihetkiä martoilla on ollut myös alueen muiden toimijoiden kanssa. Hyvänä esimerk-

kinä on paikallisen leijonaklubin kanssa esitetty laulunäytelmä Idän pikajuna. Ja taas oli hymy herkässä ja nauru raikui Haiharan salissa.

Pitkät perinteet martoilla on yhdessä Viestiveljien kanssa pidetyistä Sanan ja laulun illoista Kaukajärven seurakuntatalolla. Näitä suosittuja tilaisuuksia ovat aktiivisesti olleet järjestämässä Liisa ja Valto Käkelä.

Yhteiset retket ovat tapahtumia, joihin martat osallistuvat aina isolla joukolla. Tukholmaan tehty käsityöristeily on jäänyt mieleen myös siitä, että martat neuloivat matkalla sukat kuningasperheeseen tuolloin tulossa olleelle vauvalle.

Antoisana on koettu myös retki Hyrsylänmutkaan Aira Samulinin vieraaksi. Hänen museokodissaan oli tuttuja aarteita jokaisen lapsuudesta. Oli nukkeja, astioita, leluja, pelejä, vanhoja pitsejä, liinavaatteita, työkaluja...

Retki Tuurin kyläkauppaan on jäänyt mieleen ainakin siitä, että sama retkibussi hajosi matkalla kaksi eri kertaa!

Martat eivät ole unohtaneet myös-

Joulumyyjäisissä on tunnelma aina katossa. Kuhinaa riittää niin Haiharan salissa, keittiössä, pihapiirissä kuin tallissakin. Marttojen myyntipöydän takana joulun alla 2010 Eeva Silvennoinen (vas.) ja Arja Heikkilä.

Pääsiäistapahtumassa 2010 esille pantiin myös vanhoja pöytäliinoja ja verhoja.

kään liikuntaa. Hauskana muistona mielessä on eräskin Likkojen lenkki, jonne vietiin marttahenkeä pukeutumalla martta-asuihin ja varustautumalla puurokauhoilla ja puulastoilla. Ja Marttalaulu kajautettiin aina sopivin välein Pyynikin upeissa maisemissa.

Kyllä marttailu kannattaa!

Pääsiäistapahtuma 2010 sai niin tekijät kuin yleisönkin jo keväiseen tunnelmaan.

Muotinäytökset ovat olleet mukavia ja suosittuja tapahtumia. Vuoden 2005 muotinäytöksen mannekiineina olivat muun muassa Ritva Toivonen (vas.) ja Terttu Laine.

Kaisa Juva esitteli vuoden 2005 muotinäytöksessä myös työvaatteita.

Vuoden 2013 pääsiäistapahtumassa oli esillä vanhoja keittiöpyyhkeitä ja keittiön työvälineitä. Sirpa Orastie (vas.) ja Mervi Lehtonen valottavat esineiden tarinaa.

Muotinäytöksessä 2005 Raija Rautiainen (keskellä) esitteli Raja-Karjalan pukua ja Terttu Mäenpää Tyrvään pukua. Vasemmalla juontajana toiminut Tuula Jaskari-Malinen.

Martoilla oli hauskaa vuoden 2010 muotinäytöksessä myös kulissien takana. Vasemmalta Ritva Alila, Leena Salminen ja Arja Rinnesaari.

»

Maria Pitkäranta pitää vappupuhetta Tampereen tapahtumien valossa.

Tuula Jaskari-Malinen, Päivi Erjanne, Raili Karlson ja Eeva Silvennoinen kisailevat vappujuhlassa 2013.

Vappujuhlaa 2013.

Marttatoiminta tarvitsee rinnalleen myös rentoutumista

2017 Virkistimme jalkojamme, jotka ovat toiminnassamme kovan rasituksen kohteena. Tässä Terttu Laine hellässä käsittelyssä.

Rentoutumista 2017 – tämän Martta-illan teema, toteaa Riitta Raivio.

Sirpa on oikea viherpeukalo.

2016 Teimme retken Nekalan siirtolapuutarhaan. Sirpa Orastie (kuvassa vasemmalla) kertoi puutarhayhteisön toiminnasta ja tiukoista säännöistä.

»

Rastien kirjausten loppusilauk, tiimissä Ritva Alila, Mervi Lehtonen ja Eila Jokinen.

Leena Salminen teki mielenkiintoisen rastiradan Kaukajärvelle Haiharan läheisyyteen. Eväät maistuivat tarpomisen jälkeen. Kuvassa Airi Peippo, Raili Karlson ja Paula Salo.

Lapset seuraavat, kun Leena Salminen tutkii paremmuusjärjestystä. Eeva Silvennoinen ja Pirjo Helne odottavat tuloksia.

Kristilassa Leena Salminen, Raili Karlson ja Liisa Käkelä ihailivat järvimaisemia ja rohkeita uimareita ruokapöydän äärestä.

2018 Päätimme marthailla Kaukajärven rannalla Kristilassa. Makkara ja salaatti maistuivat saunomisen lomassa. Kuvassa Maria Pitkäranta ja Pirjo Helne.

2014 Marttaräppiä Maria Pitkäranta, Eila Jokinen, Ritva Silander-Loponen, Tuula Jaskari-Malinen, Sirpa Orastie ja Riitta Raivio.

2017 Joulupukkia odotellessa laulettiin joululauluja ja jaettiin heijastavia tupsukoristeita.

2017 joulun juhlaa yhdessä, tällä kertaa saimme olla juhlassa osallistujina, sillä tarjoilut ostettiin ulkopuoliselta.

JOULURÄPPI

Nyt kun me vietämme jouluista aikaa
taikina nousee ja laulukin raikaa
ilo on silmissä aatokset pilvissä
hyvä on mieli ja notkea kieli
rinnassa sykkivi lämpöinen sydän
toisille tahtoo se kaiken hyvän
älkäämme moittiko toistemme työtä
joskus on painettu päivää ja yötä
raskas on mieli ja homma ei luista
jos ei tule kiitosta kavereitten suista

Martta kun paistaa ja keittää ja virkkaa
silloin on silmätkin kauniit ja kirkkaat
pullaa kun paistuu ja sukkaa pukkaa
ei mene koskaan mitään hukkaan
jouluinen mieli nyt kaikille tässä
pitkälle riittää se arkielämässä!

Sirpa Orastie ja muu ryhmä

Markkinoista myyjäisiin

»Teksti Liisa Käkelä, martta vuodesta 1987

Vuonna 1995 syntyi ajatus Annan-päivän messujen järjestämisestä. Messut, markkinat, myyjäiset, eri nimillä on tapahtumaa tuosta alkamisvuodesta lähtien järjestetty vuosittain Haiharan kartanossa.

Aluksi tapahtuma oli pelkästään kartanossa, mutta paikkojen kysyntä oli vilkasta ja innokasta. Niinpä päätettiin ottaa myös tallin tilat käyttöön. Pian myös kartanon pihassa sekä verannalla oli myyntipaikkoja.

Kolmisenkymmentä pöytää saatiin mahtumaan kartanoon sisälle, kun käytävätilat ja eteinen otettiin käyttöön. Pohjakartta laadittiin ja pöydät sijoitettiin tarkasti omille paikoilleen. Kartanon pöytävarasto riitti juuri kaikille, jotka saatiin tiloihin mahtumaan. Myös Marttojen omat pöydät olivat täynnä herkkuja ja kauniita käsitöitä.

Tallissa jokaisella on mukanaan oma pöytänsä, joka ei aina mahtunut sovittuihin raameihin, mutta hyvin loppujen lopuksi kaikki paikansa löysivät. Kartanossa, tallissa ja pihassa on myyntipöytiä ollut yli neljäkymmentä parhaina vuosina. Tuula Jaskari-Malinen hoiti pöytävaraus-ten vastaanoton ja pöytien sijoituksen paikoilleen.

Eeva Silvennoinen ja Päivi Mikkola tarkastavat vielä ruokamyyntipöydän asianmukaisuutta 2015.

Paula Salo viimeistelee marttojen omaa pöytää 2015.

Markkinoista

Tapahtuman suosiota osoittaa se, että myyntipöytien vuokraajissa on useita henkilöitä, jotka ovat olleet uskollisesti mukana alusta alkaen joka vuosi.

Marttojen buffetti on koko ajan ollut tärkeä, kruunannut tapahtuman. Herkullinen lohi- tai vihaneskeitto, riisipuuro ja rusinasoppa ovat ilahduttaneet kävijöiden makunystyröitä. Kahvipöytä torttuineen, pullineen, munkkeineen ja kakkui- neen, on tehnyt hyvin kauppansa. Pääemäntänä on hyörinyt Rautiaisen Raija ja leipomishommissa Peipon Airi ja Knihtin Marianna. Monet vuodet Mäenpään Terttu hoiti herkullisen riisipuuron keiton, ensimmäisinä vuosina lainattiin Kaukajärven srk-talolta suurin mahdollinen puurokattila ja Tertun mies veisti sopivan sekoitusmelan, että hommat sujuisivat joutuisasti.

Moni, varsinkin miespuolinen, kävijä on kertonut, että Marttojen

markkinat ovat hänelle joulun avaus. Kun riisipuuro ja rusinasoppa Haiharassa on syöty, joulunalusaika pääsee alkamaan. Joulumieli on syntynyt. Välillä on markkinoilla tilanahtaus vaivannut ja kuumuus kirvoittanut kävijöiden hikipisaroita, mutta vuosi vuoden jälkeen tapahtumaan halutaan tulla. Alkuvuosina kävijöitä oli reilut kaksisataa, viime vuosina puolislentoistatuhatta.

Tarjoilijan havaintoja:

Tietenkin ihanalta on tuntunut joulumyyjäsenten palautteet herkullisesta puurosta ja kalakeitosta. Etenkin lapset, jotka harvoin saavat kotioloissa pitkään keitettyä puuroa ja rusinasoppaa. Moneen kertaan lisää haettuna ja ennenkokemattomana puurosta tuli herkkua. Vanhemmat saattoivat epäröiden ostaa puuroanosta, mutta kuinkas kävikään, lisää, lisää.

Liikuttavaa oli myös viime marraskuun myyjäisten viimeiset asiakkaat. Aikuinen tytär toi jo liikuntarajoitteiset vanhempansa puurolle ja keitolle. Liekö ehtinyt itse syömään ollenkaan tai ainakin viimeisenä, kun kanniskeli kaikki sortit ruuista kahviin vanhemmilleen. Sali oli tyhjä muista asiakkaista, kun he selvisivät vatsat täynnä ja tyytyväisinä kotimatalle. Voi vain kuvitella, että mielikin oli ravittu sunnuntaisesta "ravintolareissusta".

Myyjien ahkerat kädet ovat vuoden aikana ahertaneet kauniita käsitöitä myyntipöytiin, on ollut sukkaa, lapasia, pipoja, askartelutuotteita,

Ritva Toivonen kattamassa ruokapöytää 2015.

puutuotteita, koruja, kynttilöitä, lasituotteita, kortteja, mattoja. Suurella innolla ja myyntitoiveilla on tavarat asetettu myyntipöydille, on ollut tuoretta leipää, joululaatikoita, kakkuja, piparkakkutaloja ja hunajaa. Toisinaan kauppa on käynyt hyvin, mutta aina ei tuotteille olekaan löytynyt ostajia. Martat järjestäjänä toki ovat toivoneet, että kauppa kävisi hyvin.

Tallin yläkertaan ei myyntipöytiä oikein voinut sijoittaa, niinpä syntyi ajatus lasten Joulumaasta. Vuosien mittaan on pikkuväelle kehitetty monenlaisia virikkeitä. On ollut piirtämistä, ongintaa, kasvomaalauksia, jouluseimikin kerran pari, leikkittämistä, satunurkka ja tietenkin Joulupukki karkkeineen ja tonttuiineen. Lapsiparkki ainakin kerran. Joulumaan suunnittelussa ja toteuttamisessa ovat mukana olleet Salmisen Leenan johdolla MLL:n Annalan osasto, Kaukapartio ja Kaukajärven yhteistyö.

Marttojen joulumuori on kulkenut markkinaväen seurassa ja toivotellut vieraita tervetulleiksi.

Pikkuhiljaa on toimintoja lisätty tapahtumaan. Arpajaiset ovat olleet mukana alkuajoina lähtien. Arpajaisvoittojen hankinta ja arpajaisten järjestäminen on suuri voimannäköisyys. Vuoden mittaan ovat arpajaisvastaavat kulkeneet silmät avoimina arpajaisvoittoja miettien. Moni paikallinen yrittäjä on lahjoittanut arpajaisvoittoja vuosien varrella. Markkinoiden palautekeskustelusta vuodelta 2008 löytyi tieto: 500 arpaa myyty, yli 150 voittoa. Alilan Ritva apulaisineen on ollut tämän homman hoitajana. Arpajaisvoittojen nopea jakaminen voittajille on ollut tiimille hieno urakka.

Tallista myyntipaikan saaneet valittivat joskus kävijöiden vähyyttä. Niinpä päätettiin järjestää talliin ilmainen glögi- ja piparitarjoilu lisäämään kävijöitä. Myös arpavoitot jaetaan tallissa. Tallin runsaampi ja väljempi tila oli toisaalta vuokraajien mielestä etuna kartanoon verrattuna.

Keittojen ja kahvipöydän tuotteita on jo edellispäivänä esivalmistettu ahkerien ja toimelaitten marttojen toimesta. Haiharan hella ja keittiö

Renee Järnefelt ja Seija Hämelähti tarjoilivat tallissa glögiä 2015.

Raija Järvisen urakkana joulutorttujen valmistaminen 2015.

Leena Salminen oman myyjäispöytänsä takana 2014.

on hehkunut kuumuutta. Yhdessäolo on ollut toimeliasta ja hauskaa, vaikka voimavarat ovat joskus joutuneet äärirajoille.

Myyjäispäivänä keittiössä on täysi tohina päällä, riisipuuroa keitetään ja vahditaan, ettei puuro pala pohjaan. Kahvinkeitäjä keittää pannullisen toisensa jälkeen ja astioita tiskataan koneellinen toisensa jälkeen.

Uuden tulokkaan kokemuksia:

Olin vasta ihan vihreä martta, kun valmisteltiin myyjäisiä. Keittiössä puuhasi joukko ahkeria iloisia kanssasisaria. Kysyin, mitäs minä voisin tehdä. – No, voisit kuoria perunoita, tuossa on ämpärillinen. Aloin tehdä työtä käskettyä. Se olikin suuri urakka, sillä perunat olivat ”peukalonpään” kokoisia. En uskaltanut ihmetellä ääneen asiaa, ajattelin vaan, että martat ovat niin tuiki nuukia, että käyttävät kaiken hyödyksi. Myö-

hemmin kuulin, että perunat olivat jostain marttojen omasta maasta ja sato oli surkea.

Samoihin myyjäisiin liittyy sitten kahvitarjoilupöydän kattaminen ja juoksutyttonä toimiminen, kuvittelin osaavani minulle tutut työt. Laitoin servietit väärin ja samoin kuppien ja tarjottavien järjestyksen. Ihmettelin tiukkaa säännöstöä – on kai jotkut valtakunnalliset ohjeet oikeaoppiseen pöydän kattamiseen.

Keittiömestarin kokemuksia:

Myyjäiset ovat olleet kaikkein haasteellisimmat, kun aikaisemmin on valmisteltu runsaasti myyntiin tuotteita, nykyisin asiat ovat muuttuneet yksinkertaisemmiksi.

Myyjäispäivänä, lohikeittoa on valmistettu n. 125 annosta, myös riisipuuro + rusinakeitto on ollut kovasti suosittua. Siinäkin annosmäärä on n. 140 annosta.

Omien myyntituotteiden valmistaminen on usein jäänyt edelliseen iltaan ja yöhön. Monessa martta-keittiössä on iltamyöhään ja aamulla ani varhain kirjoitettu tuotesisältöjä ja valmistuspäiviä myytäviin tuotteisiin, että kaikki olisi kunnossa, kun myyjäiset alkavat. Perheenjäsenet ovat kantaneet kortensa kekoon, tuomalla tuotteita myyntipaikalle, osallistumalla pöytätalkoisiin tai muutoin auttamalla järjestelyissä, vaikkapa pihaa hiekoittamalla ja pyysäköintiä ohjaamalla.

Loppusiivous ja pöytien kantaminen takaisin varastoon, on usein vienyt viimeiset voimannäppäimet. Kun väsymys jo on painanut jaloissa ja hartioissa, olisi ainut toive ollut päästä kotiin vähän huilimaan. Tähän saatiin viime vuonna mukava parannus, kun urheiluseurasta tilattu porukka hoiti tämän raskaimman pöytätalkoon.

Markkinoiden suosion säilymisen edellytyksenä on marttojen palvelualltius ja ystävällisyys. Toiveet, jotka on mahdollista toteuttaa, pyritään toteuttamaan. Rento mieli ja kiireettömyys pitäisi säilyä ainakin ulospäin. Jutteleminen kävijöiden kanssa ja iloinen mieli, takaavat hyvän lopputuloksen.

»

Pääsiäismyyjäisistä

Kaukajärven Martat on järjestänyt pääsiäisen tienoilla myyjäisiä, jotka ovat pienimuotoisemmat, mitä joulun ajan myyjäiset.

Tapahtumapaikkana on ainoastaan Haiharan kartanorakennus. Ruokabuffet on korvattu suolaisella palalla kahvin kera. Myyntituotteita jäsenet ovat tuoneet sekä kädentaitojen että ruokapuolen pöytiin.

Pääsiäismyyjäisiin on aina liittynyt jokin näyttely, joista vastuuta on vii-

me vuosina kantanut Paula Salo. Kun aihe on päätetty, innostus kasvaa ja esineitä alkaa kerääntyä.

Uusi martta kommentoi: *Olen ihmetellyt marttojen innostusta ja vastuunkantoa. Asiat hoituvat jouhevasti. Erityisesti on jäänyt mieleeni pääsiäismyyjäisten näyttelyjen kokoaminen ja esillelaitto. Voi miten runsaasti on tuotu kulloinkin aiheeseen liittyviä tavaroita. Esillelaittaminen on ollut mielekästä samalla*

ajatusten lentäessä kulloisenkin aihepiiriin syövereissä.

2015 oli vuorossa vanhojen kuvien näyttely. Sitä kootessamme pääsimme sukeltamaan menneisyyteen. Löysimme toistemme kuvista yhtymäkohtia – niin meilläkin oli tuollaista. Eräs kävijä tokaisi: *Ei minua kiinnosta, kun en tunne noista ketään.* Katsoin hänen kanssaan muutamaa kuvaa ja ihastelin 50-luvun naisten vaatteita ja hääkuvien tyy-

Marttojen myyntipöytien takana Anuliisa Holappa ja Arja Heikkilä.

2017 oli esillä perinneruokia, joita voi myös maistella.

Sirpa Orastie on kiinnostunut Raija Järvisen ja Paula Salon esittelemistä perinneruuista. Samalla oli myös esillä vanhoja kahvi- ja ruokapöytien kattauksia.

2015 leipomukset menivät kaupan. Myymässä ovat Eeva Silvennoinen ja Seija Favorin.

Vanhojen kuvien näyttelyssä 2015 Paula Salo tarkastelee esillepanoa. Valitettavasti kuvakoosteet putosivat pari kertaa seinältä, eikä tämä viimeinen installaatio ollut visuaalisesti kaunis.

liä. Silloin hankin innostui muistelemaan omaa lapsuuttaan ja kotialbumeitaan. 1900-luvun alkupuolen hääkuvissa tyypillistä oli, että kuvattavat olivat kuin patsaita totisina kameran edessä. Tämä muistuttaa ajasta, jolloin oli pitkät valotusajat, eikä saanut liikkua ja iloisuus oli ehkä pahasta vakavassa tilanteessa. Toinen merkille pantava huomio oli 'hienojen kuvien' määrä, joka selittyi kiertävien valokuvaajien työstä.

2016 näyttely Marttojen omin käsin tehtyä oli mielenkiintoinen. Siinä huomasin, miten monipuolisia käden taitajia he ovat.

Perinneruokiin tutustuttiin 2017. Niissä Anuliisa Holappa oli aktiivisena innoittajana. Ruokien maistelu antoi hienoja ja uusiakin makuelämyksiä.

KonMarista arpajaisiin ja myyjäisiin

Joukko marttoja v. 2015 uurastamassa Ritva Alilan johdolla arpavoittojen järjestyksessä.

2016 Marttojen omin käsin tehtyä -näyttelyssä Terttu Mäenpää ihailee tuotoksia.

Teksti Ritva Alila, martha vuodesta 2007

Varojen keruu tapahtuu monella tavalla ja vaatii joskus paljonkin jalkatyötä. Kaukajärvellä näitä aktiivisia jalkatyöläisiä on puolisenkymmentä.

Joulumyyjät ovat tietenkin se vuoden tärkein yksittäinen varainhankintatapahtuma, jossa myyjäisten ohella pidetään myös arpajaiset. Kun jäsenet saivat tuoda omia arpajaisvoittotavaroita, niin tuntui jäseniin iskevän tämä nykyaikainen KonMari-siivousvimma. Hyvää ja arvokastakin tavaraa kertyi todella paljon. Lisäksi yhdistys sponsoroii uusiin tavaroihin muutamalla satasella, joten arpajaisvoittoja on yleensä paljon – ja ne ovat lisäksi hyväläisiä.

Puuhanaiset keräsivät myös lahjoituksia Kaukajärven yrityksiltä. Ne koostuvat etupäässä yritysten mainoslahjoista ja ovat mukava, eri-

lainen lisä arpajaisvoittotarjontaan.

Tämän ohella kudottiin sukkia, lapsasia ja muuta neuletavaraa sekä leivottiin pullaa ja piirakoita. Yksi viime vuoden uusi asia oli kynttilöiden valaminen, mikä oli hieno tapa vaalia vanhaa perinnettä.

Oma puuhansa oli tavaroiden paketoiminen ja arpanumeroiden liimaus. Siinä tiimiltä kului kokonainen työpäivä, kun arpajaisvoittoja oli puolentuhatta kappaletta.

Myyjäispäivä sitten osoitti jälleen kerran, että arpajaisten tuotolla on suuri merkitys yhdistyksen taloudelle ja sitä kautta toiminnan pyrittämiselle. Vapaaehtoistyön merkitys Marttojen toiminnassa on tärkeää.

Niin, ja minullakin kodin nurkat ovat täynnä näitä vuosien mittaan kertyneitä tavaroita. Sama tilanne on varmaan monella muullakin martalla ja asiakkaalla.

Juhlavuotenumme 2018 myyjäisten sijaan järjestettiin ilmainen lasten ja koko perheen tapahtuma. Siinä oli vastuuta kantamassa Anuliisa Holappa. Tähän tapahtumaan satsasimme monella tapaa; esiintyjäksi saimme Pressan katti, joka viihdytti lapsia laulattamalla ja leikittämällä. Lisäksi Eeva Silvennoisen tekemä tempurata oli kiinnostava ja askartelupiste Aila Salmen luotsaamana veti myös runsaasti osallistujia. Paikalla oli myös kasvomaalausta, kynsien lakkausta ja junioreiden MasterChef maistattelemassa erilaisia tuotteita.

Lastentapahtuman valmistelua.

Askartelupöytä valmiina.

Paula Salokin sai kasvomaalauksen.

Kissa sai lapset innostumaan ja laulamaan yksin, palkkioksi sai toivomansa hahmopallon.

Pressan katti laulattaa ja leikittää lapsia.

Eeva Silvennoisen tekemä karvamadon tempurata kiinnosti kovasti

Toisen vanha itselle uudeksi

Yhden marthaillan aiheena oli tuo tullessasi ja saat joutain kotiin vietäväksi. Komeroiden kätköistä löytyneet vaatteet, kengät ja laukut löysivät uuden omistajan. Hienoa oli kuulla ottamalleen tavaralle oma tarinansa. Olimme

mannekiineina vuorotellen toisten antaessa arviointeja. Taas hoidettiin monta asiaa samalla kertaa; siivottiin komeroita, tavara ei mennyt hävikkiin, vaan sai uuden elämän ja säästy monta pitkää penniä/centtiä.

Päivi Mikkola sovittaa, josko olisi hyvä. Pöydän päässä Terttu Mäenpää seuraa touhuja.

Pirkko Mäki ihastelee ja tuumii, olisiko tämä punainen sopiva. Taustalla Liisa Käkelä ja Airi Peippo vielä penkovat esille laitettuja vaatteita.

Eila Jokinen on löytänyt itselleen sopivan asukokonaisuuden.

Joulumyyjäisistä

Arpavoittoja selvittelemässä 2017 Ritva Alilan (taustalla) kotona Eeva Silvennoinen ja Pirkko Mäki.

Leena Salminen, Päivi Erjanne ja Raija Järvinen lajittelevat arpavoittoja Alilan kotona 2017

Joulumuori Päivi Mikkola ystäviensä Leena Salmisen ja Helena Raivion kanssa.

»

Arpojen lajittelu vaatii järjestelmällisyyden lisäksi myös notkeutta. Terttu Laine, Seija Favorin ja Ritva Alila työn touhuissa.

Pihamaalla tapahtuu. Joulumuori Kaisa Juva, seuranaan Terttu Laine ja Pirjo Helne.

Joulupukilla riitti ihailijoita tallin vintillä lastenmaailmassa.

Myyjäisissä tallin vintillä oli partiolaisten ongintanurkkaus ja innokkaita kalastajia riitti.

Glögitarjoilu Renee Järnefelt ja Seija Hämelähti.

Marianna Knihti ohjaa kirjojen uusiokäytön mahdollisuuksiin.

Sirpa Orastien malli. Näitä voitaisiin tehdä tonttupukuisina joulu-myyjäisiin.

Marttojen taideteoksia kirjoista.

Vanhojen kirjojen uusiokäyttöä 2017.

Käsityömartat

Koornut Maria Pikäranta

Puikot suihkaa ja koukku vipeltää muun toiminnan ohessa.

Käsityöt, niin kuin leipominenkin, ovat marttojen perustaitoja. Tiistai-illoissa monella on kudin tai virkkaus mukanaan, oli pa illan aihe mikä tahansa. Sanotaan, että se vapauttaa energiaa ja joillakin keskittymiskykykin paranee. Tämä ei kuitenkaan tuntunut antavan riittävästi tilaa käsitöiden tuottamiselle ja niinpä aloitimme kässämarttojen toiminnan 2015. Alkususäyksenä oli innokkaiden käsityömarttojen, Riitta Raivion ja Paula Salon, ideointi. He ottivat vetovastuun toiminnasta. Päätimme kokoontua kerran kuukaudessa väliuistina Haiharan kartanossa.

Ideana oli ohjata ja oppia jotain uutta. Ensimmäinen työ oli neulatyyny. Kuulostaa ehkä oudolta, että käsitöiden opettelu aloitetaan tällaisesta, mutta kyseessä ei ollutkaan se kansa-/peruskoulussa tehty täytetty pikkutyyny, vaan sormus- tai ranne-neulatyyny, jollaisen jokainen ompelutöitä harrastavahan tarvitsee. Pohjaksi korkki tai purkin kansi ja täytteeksi mieluiten hiuksia, jotka pitävät kimmoisuuden, ei tylstyä neuloja ja on ekologinen.

Isoäidin neliöitä virkkailtiin ohjeen

Kässämarttailusta

mukaan. Riitalla oli mallina oma hieno liivi, jossa oli suuria ja pieniä neliöitä yhdistelty taidokkaasti. Hän jakoi halukkaille liivin ohjeen. Joku oli tekemässä torkkupeittoja paloista ja joku ison neliön.

Anja Kuittinen, Tuula Jaskari-Malinen, Pirkko Mäki ja Ritva Alila oppimassa isoäidin neliöiden monia mahdollisuuksia.

Afrikankukkaneliö olikin hieman oudompi ja mutkikkaampi virkattava. Ideoita suurempaan toteutukseen alkoi viritä päässä, mutta monen kohdalla taisi jäädä idean asteelle. Sirpa Orastien virkkaama torkkupeitto oli pääsiäisen näyttelyssä esillä.

Afrikankukkaa virkkamassa Pirjo Helne ja Ritva Kupiainen

Sirpa Orastien taidokkaasti virkkaama peite Afrikankukka-paloista.

Ompelutöiden tekeminen vaati vastuunkantajilta paitsi taitoa, myös viitseliäisyyttä tuoda ompelukoneet, saumurit ja muut tarvikkeet Haiharan. Kankaista ommeltiin laukkuja ja pussukoita. Silvennoisen Eeva hyväntahtoisesti toimitti sopivia kankaita kaikkien käyttöön. Materiaalia saatiin lisäksi muilta osallistujilta. Mukaan saatiin pieniä kikkoja vetoketjun ompeluun, pyöreän pussukan tekoon ja moneen muuhun helposti toteutettavaan malliin.

Upeita Marianna Knihdin käsissä syntyneitä pussukoita ja lisäksi Riitta Raivion kehittämä valoisa loistava jouluiinen sydän sekä muuta joulusta myyjäistavaraa.

Koneet surrasivat myös tuunaillessa. Silloin vanhoja vaatteita ehos-tettiin uuteen ulkoasuun. Likaläikät ja pienet reiät peittyivät hienosti. Lisäksi jotkut vaatteet saivat Paula Salon opastuksella nykyaikaisia muotoja – ja taas tuli ”uusi vaate” hyvään käyttöön.

Ompelukoneet ja saumurit surisivat uudelleen puse-roiden ja tunikoiden ompelussa 2016.

Paula Salo ohjaa Anja Kuittista kaavan leikkaamisessa – raidat kohdalleen ja oikea koko ovat tärkeitä huomioida, taustalla Riitta Raivio asettelee kaavoja kankaille.

Ritva Alila saa ohjausta Ritva Silander-Loposelta.

Paula Salo sovittamassa Eeva Silvenoiselle tunikkaa. Tuosta voisi ottaa vielä vähän sisään.

Nyt on Anja Kuittisen pusero valmis ja raidatkin kohdallaan – hienoa!

Keväällä 2018 pidimme patalapuullan, jaoimme ideoita, opiskelimme marttojen kirjasta lisää ja toteutimme toinen toisiamme ohjaten. Tuotoksia voimme ihaila omassa 50-vuotisjuhlassamme.

Muutamia toteutettuja malliksi ensi alkuun.

Pirkko Mäki ja Marianna Knihti saavat oppia nikoilaihuivin tekemiseen Maria Pitkärannalta.

Ohjeita opiskeltiin ja taltioitiin kotiläksyiksi.

Keittiömartat

Keittiömarttojen toimintaa

» Teksti Raija Rautiainen, martha vuodesta 1998

Kaukajärven Marttoja on onnistunut siinä, että taitajia on monelta eri alueelta. Keittiömartat ovat yksi kantava voima erilaisten tilaisuuksien järjestelyissä. Vuosien ja vuodenkin mittaan tulee useita tapahtumia, joihin toivotaan kahvitarjoilua, lettujen paistoa tai suurten ruokailutilanteiden hoitamista.

Raija Rautiainen on toiminut ammattilaisen otteella pitkään keittiömarttojen yhtenä vastuunkantajana. Hän on koonnut ajatuksiaan seuraavaan:

Tapahtumia on monia, kaikki ovat olleet mielenkiintoisia, väkeä on ollut valmistelemassa oikein hyvin. Kai-

kissa valmisteluissa ja itse tapahtumassa on riittänyt hauskaa koko porukalla.

Myyjäiset ovat olleet kaikkein haasteellisimmat, kun aikaisemmin on valmisteltu runsaasti myyntiin tuotteita, nykyisin asiat ovat muuttuneet yksinkertaisemmiksi.

Joskus osallistujien määrä yllättää ja tarjottavaa jää yli ja toisinaan taas tulee ahdistusta kävijöiden määrän kasvaessa. Vuosittain toistuvien tapahtumien suhteen alkaa olla näppituntumaa tarjottavan määrän suhteen.

Pikkukokkikurssit ja vähävaraisil-

»

Raija Rautiainen, Pirkko Mäku ja Paula Salo valmistelevat joulujuhlaa 2014.

TAPAHTUMIA:

- » Marttojen markkinat joka marraskuu
- » Yhdistyksen 40-v. juhlat, ruokailu- ja kahvitarjoilu
- » Yhdistyksen 45-v. juhlat, ruokailu- ja kahvitarjoilu
- » Kahvitarjoilu itsenäisyyspäivän juhlassa; Muurinpohjalettujen paistaminen Vanha Haihara -tapahtumassa ja Pikkukokkikurssit yhteen.
- » Kaukajärven talvipäivä helmikuulla, lasten ohjelmaa, kahvitarjoilu
- » Pääsiäismyyjäiset, ennen pääsiäistä
- » Vanha Haihara -tapahtuma heinäkuussa, muurinpohjalettujen paistaminen
- » Viestiväijien laulutapahtuma, kahvitarjoilu
- » Pikkukokkikurssit
- » Vähävaraisille ruokakurssit
- » Ravintolapäivä
- » Kamerunin ruokapäivä
- » Marttojen perhetapahtuma

Pikkukokkikurssilaisia 2008.

le olleet ruokakurssit olivat tosi mukavia, kokkaajat olivat asiaansa hyvin paneutuneita, halu maistella mitä tehtiin, ei ollut yhtään henkilöä ”en halua maistella” -periaatteella.

Päivän kohokohtia ovat yhdessä tekeminen, valmiiksi saaminen, sekä maistaminen.

LÄTTYTAIKINA (ÄMPÄRILLINEN)

4 LITRAA MAITOA

2 KANANMUNAA PER LITRA

ELI

8 MUNAA TÄHÄN SATSIIN

2 kg JAUHOJA (tarkista vahvuus, lisää tarvittaessa vettä)

1 rkl SUOLAA

Markkinoiden valmisteluissa ja keittiötöissä on puuhaillut parisenkymmentä marttaa. Uusiakin talokolaisia aina saadaan mukaan, vaikka aatoksia; en uskalla, en halua, en osaa, en ole ollut aikaisemmin, saatinkin liikkua mielessä. Vuosien mittaan rutinoituneet ”ammattilaiset” osaavat hommat niin hyvin, että vasta-alkajien ei ole helppo tulla mukaan, koska kiirepäivänä pitää tietää mitä tehdään, ei ole aikaa neuvoa kädestä pitäen.

Aloituis tutustumiseen ja oppimiseen saisi tapahtua hiljaisemmissa tilaisuuksissa, ei markkinapäivänä. Noita tilaisuuksiahan on runsaasti vuoden mittaan – pelkkää kahvitarjoilua ja jotain muuta pientä. Se tuossa meidän markkinapaikassamme on hankalaa, kun pitää muistaa tuoda kaikki tarvikkeet, valmistus- ja tarjoiluastiat. Jotain unohtuu ja pikku kömmähdyksiähän aina sattuu, mutta hyvin on vuosien mittaan selvitty.

Mieleen ei ole jäänyt mitään niin

negatiivista tai kömmähdystä, joka pitäisi mainita. Kyllähän aina löytyy henkilöitä, jotka etsimällä etsivät, eikä löytäisi mitään mainittavaa tapahtuneesta, mutta ne saavat jäädä omaan arvoonsa.

MAKARONISALAATTI

Durumvehnästä valmistettuja makaroneja

Paprikaa

Herneitä

Herkkukurkkua

Kinkkua

Kermaviiliä

Sitruunaa

Sinappia

Sokeria

Sitruunapippuria

Mestari Airi Peippo näyttää, katsokaas näin se syntyy. Liisa Käkelä ja Marjatta Lassila seuraavat.

Keväällä 2017 Ritva Alila, Arja Heikkilä, Eeva Silvennoinen, Helena Raivio, Marianna Knihti, Raili Karlsson sekä moni muu seuraavat mielenkiinnolla, miten herkullisia mustikkapiiraita syntyy.

Leivoskilpailun satoa

Sydänleivos - voittajaleivonnainen

Torttupohja

3 kpl huoneenlämpöistä kananmunaa
1 dl sokeria
1 ½ dl perunajauhoja
1 tl leivinjauhetta

Vatkaa kananmunat ja sokeri kuohkeaksi vaahdoksi. Lisää vaahtoon siivilän läpi perunajauhot, joihin on sekoitettu leivinjauhe. Sekoita varovasti. Kaada taikina leivitettyyn irtopohjaan, halkaisija n. 25 cm. Paista n. 25 min 225 asteessa keskitasolla. Laita leivinpaperi vuolan päälle, ettei kakku tummu liikaa. Anna kakun jäähtyä vuoassa. Irrota varovasti ja halkaise kakkupohja. Pese irtopohjavuoka.

Täyte

1 ½ dl kuohukermaa
½ dl maitorahkaa
3–4 liivatetta
3 dl vadelma-mustaherukkahilloa

Kostutus

1 dl (vajaa) vettä
1 tl sokeria
2 tl rommiaromia

Liota liivatteen ja sulata tilkassa kuumaa vettä. Vatkaa kerma vaahdoksi, lisää maitorahka ja hillo sekä liivate. Laita irtopohjavuokaan toinen puoli kakusta, kostuta rommivedellä, lisää täyte. Nosta toinen puoli pohjasta päälle, kostuta. Laita jääkaappiin hyytymään muutamaksi tunniksi. Pehmitä ja kauli sokerimassa. Leikkaa hie-man suuremmaksi kuin kakkuvuoka. Irrota kakku ja laita leivinpaperin avulla sokeripeitto kakun päälle. Koristele. Kakun voi leikata 8 osaan, saadaan leivoksia.

2013 järjestettiin leivontakilpailu. Voittanut leivos Airi Peipon käsialaa.

Minttumuffinsit

100 g margariinia
2 dl sokeria
3 kpl kananmunia
2 dl vehnäjauhoja
1 dl perunajauhoja ja kaakao
1,5 tl leivinjauhetta
3 rkl minttuhyytelö

Vatkaa margariini ja sokeri kuohkeaksi. Lisää kananmunat yksitellen vispaten. Paista 225 asteessa 10 min.

Päälle

Philadelphiajuustoa, maitorahkaa, tomosokeria ja elintarvikeväriä

Marttamunkit

(Helppo ja halpa tarjottava)

0,5 l vettä
50 g hiivaa
2 kananmunaa
2 tl suolaa
2 dl sokeria
n. 1 kg vehnäjauhoja

Taikina valmistetaan pullataikinan tapaan. Paistetaan rypsiöljyssä. Voi tehdä maidottoman ja laktoosittoman.

Kuorrute

Tomusokeria ja munanvalkuainen. Valmiit munkit sokeroidaan lämpimänä tai kuorrutetaan jäähtyneinä. Annoksesta tulee n. 35 rinkiä.

Marttaleivos (LA)

300 g (6 kpl) kananmunia
200 g kidesokeria
200 g LA-voita
200 g fariinisokeria
300 g vehnäjauhoja
200 g perunajauhoja
100 g kauralesettä
200 g LA-kermaa (2 dl)
100 g porkkanaraastetta
100 g kesäkurpitsaraastetta
100 g puolukkasurvosta
1 tl soodaa
1 tl leivinjauhetta
1 tl suolaa

Vatkaa munat ja kidesokeri vaahdoksi. Sulata voi ja lisää fariinisokeri, porkkana, kesäkurpitsa ja puolukka. Sekoita keskenään vehnäjauho, perunajauho, sooda, leivinjauhe ja suola. Sekoita munavahtoon jauhoseos, kauralese ja muut aineet. Laita taikina uunipellille ja paista 175 asteessa n. 45 min.

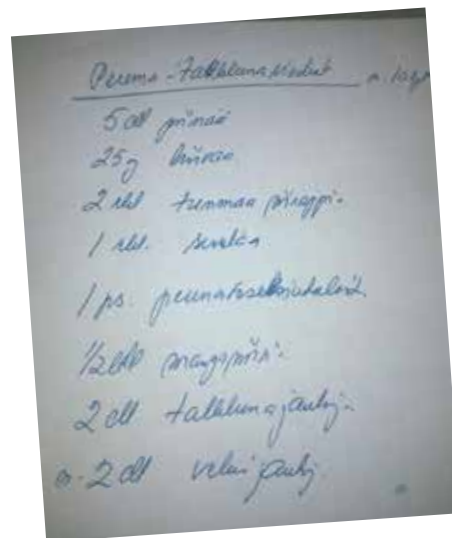
Kuorrutus

400 g pölysokeria
200 g LA-tuorejuustoa
30 g LA-voita

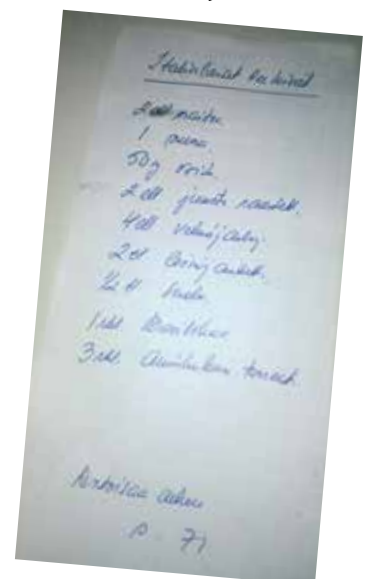
Sulata voi ja sekoita keskenään, laita kuorrute jäähtyneen pohjan päälle. Koristelu tehty Dr. Oetkerin sokerikuorrutteella.

Annoksesta tulee noin 42 kpl.

2013 opettelimme Raija Rautiaisen opastuksella rieskojen tekoa

Perunatalkkunarieska

Italialaiset teeleivät

2017 Keittövuorolaiset Paula Salo, Raija Rautiainen, Ritva Alila, Tuula Jaskari-Malinen ja Pirkko Mäki leipomassa ja kahvittamassa Kaukajärven Talvipäivillä Haiharassa.

Uusia ruokaohjeita oppimassa. Tällä kertaa syntyy salaatteja. Kuvassa Eeva Silvennoinen, selin Marianna Knihti, Eila Jokinen, Katariina Nokelainen, Anuliisa Holappa, Liisa Käkelä ja Maria Pitkäranta.

Kova hyörinä keittiössä. Paula Salo paistaa, Riitta Raivio ja Sirpa Orastie pilkkovat.

Sarianna Soismaan ohjeita luonnon antimista

Nokkosen lehdet talteen

Nyt voi kerätä nokkosen lehtiä ja tehdä sipsejä (tai siis toisena poutapäivänä). Huuhte lehdet, kuivaa, pistä pellille, voitele öljyllä kevyesti, ripsuta suolaa päälle, paista 150° 5–7 min ja anna jäähtyä. Nauti!

Voikukan nuppuherkku

Kerää nuppuja ilman varsia. Kiehauta. Valuta. Paista voissa. Mukaan paljon valkosipulia. Lisää kahvipannusta kahvin jämat, paista vielä sen aikaa kun kahvi höyrystyy pois. Pikkasen suolaa ja sokeria vähän enemmän. Ja eiku syömään!

Puutarhamartat

Kaisa Juva ihastelemassa satoa 2013.

Syksyllä 2017 Airi Peippo ohjasi kurssilla opittujen omenakimppujen tekoa. Kauneutta ihastelemassa Anja Kuittinen.

Vastuunkantoa puutarhatöistä

»Teksti Airi Peippo, marta vuodesta 1997

Olen ollut yli 20 vuotta martoissa, koska olin sihteerinä kun valmisteltiin 30-vuotisjuhlia. Kohta sen jälkeen minut valittiin puutarhamartaksi, kun edellinen jäi martoista pois. Sitä en muista, koska meitä on sitten valittu kaksi marttaa puutarhamartaksi. Toiseksi puutarhamartaksi tuli Marianna Knihti.

Vuosittain olemme käyneet kevättalvella koulutuksessa piiriliitossa. Kursseilta sai evääksi hyödyllistä tietoa, josta innostui ammentamaan uutta osaamista. Kiinnostavilla puutarharetkillä olemme saaneet olla mukana.

Kurssilla opitusta on velvoitteena pitää marttailta. Joka vuosi on jotain tietoa jaettu omille martoille. Puutarhamessuilla olemme saaneet olla useana vuotena opastamassa ja kertomassa marttatoiminnasta.

Useampana keväänä olen ollut alueen marttojen yhteisellä lastenpuutarhalla avustamassa taimien kylvössä ja istutuksessa. Kesällä on käyty kastelemassa kasvihuoneen kasveja ohjaajan loman aikana.

Yhtenä kesänä oltiin Kaukajärven Marttoina mukana vieraslajit kuriin-kampanjassa. Niiltä tiimoin kitettiin jättipalsamia ja muutama jätti-

putkikasvusto Haiharan ympäristöstä.

Saarake saatiin kunnostettavaksi ja ylläpidettäväksi vanhoilta palstaviljelijöiltä. Innostus oli kova alkuun, mutta vuosien vieressä laantunut. Väki vanhenee ja innostus johonkin uuteen on näköjään iskenyt.

Yrttimaa Haiharan lähistöstä saatiin myös hoidettavaksi ja se kunnostettiin puutarhaneuvojan opastuksella uuteen kukoistukseen. Sieltä saatua satoa on hyödynnetty mm. maistiaisten muodossa.

»

Pirkko Mäki ja Airi Peippo raivavat saarekkeella, nyt syntyy kohopenkki.

Riitta Raivio, Ritva Alila ja Anja Kuitinen saavat oppia Eeva Silvennoiselta sienistä v. 2017.

Eeva Silvennoinen yllätti 2018 talkoolaiset Kaukajärvestä pyydetyllä kuumalla savukalalla.

Marianna Knihti ja Airi Peippo pitivät kasvien illan, jonne toimme taimia ja siemeniä jakoon. Maria Pitkäranta sai kasvatettua näin komeat kesäpäivänhatut sieltä saaduista siemenistä.

Keväistä kukkaloistoa saarekkeella

Syksyksi odotetaan perunasatoa

Pirkanmaan Marttapiiri järjesti leikkokukkien sidontakurssin, jossa syntyi Maria Pitkärannan käsissä kierrekimpu. Asetteltua tehtäessä kukat laitetaan yksitellen kierteelle, jolloin siihen on helppo lisätä ja poistaa kukkia ja sitominen sujuu helposti kimpun hajoamatta.

Saarekkeella tehtiin viime vuosina ilkeävaltaa, mm. pionin kaikki aukeavat nuput oli leikattu ja muitakin kasveja kohdeltu kaltoin. 2018 meitä odotti ikävä yllätys, kun säilyttämämme tuolit ja muut varusteet löysimme rikottuina.

JK Isä olisi halunnut, että minusta olisi tullut puutarhuri ja hän olisi rakennuttanut kasvihuoneet. Minä ujo maalaistyttö en uskaltanut lähteä kotoa opiskelemaan toiselle puolelle Suomea.

Kaverit vielä nauroi, ettei sinusta siihen ole, siellä joutuu paskaa levittämään.

Tänä päivänä olen katunut sitä, että olin niin tyhmä, uskoin kavereita. Siinäkin oli syynä kade kavereiden puolelta. Isä pelasti monesti minut kiusaustilanteesta, joka johtui kateudesta. Perheen ainoana tyttönä olin isän suosikki ja sain erityiskohtelua tässäkin muodossa.

Toimintaamme on sisältynyt vuosittain käyntejä johonkin kulttuuritapahtumaan sekä pieniä retkiä lähelle ja kauemmaksi. Usein olemme juhlistaneet joulujuhlaa teatterikäynneillä tai konserteilla. Tässä on muutamia kokemuksia lähiaikojen retkistämme.

Päärakennuksen seinustalla Kultarannassa.

Naantali itsessään on viehättävä ja idyllinen kaupunki kauniine puutaloineen.

2008 Matkasimme Naantaliin ja siellä kohteenamme oli Kultaranta. Tutustuminen puutarhaan ja rakennuksiin antoivat selkeyttävän kuvan Suomen tasavallan presidentin kesäaunnosta. Ihailimme graniitin paljoutta ja puutarhan selkeälinjaisuutta.

Graniittinen huvimaja on jyhkeä monumentti. Siellä on järjestetty kaksi vihkitilaisuutta: Koiviston tyttären ja Ahtisaaren pojan.

2010 retkemme suuntautui Aira Samulinin Hyrsylän mutkaan.

Taukopaikka matkan varrella.

Päivi Erjanne ja Tuula Jaskari-Malinen oppaan seurassa Hyrsylässä.

Pirkko Mäki ihastelemassa nukkeja ja vaatekokoelmaa – oikea marttapukukin löytyi.

2011 toukokuussa menimme tutustumaan Pokrovan ortodoksiseen kirkkoon Kirkkonummelle. Pokrovan yhteisö on Kirkkonummella toimiva ortodoksinen luostari, joskaan sillä ei ole virallista luostaristatusta. Luostari toimii entisellä Dannedbrogin maatilalla, jonka talli on muutettu kirkoksi. Luostarin on perustanut munkki Hariton (oik. Hariton Tuukkanen, s. 1953), joka sai vuonna 1995 luvan luostarin perustamiseen KP arkkipiispa Johannekselta. Pokrovan yhteisö on Suomen ainoa itsenäisyyden aikana perustettu luostari.

Linja-autossa oli tunnelmaa ja innokkaita matkajia.

Ortodoksikirkossa saatiin kuulla kirkon historiasta ja toiminnasta kahvin ja leivonnaisten kera.

Samalla matkalla kävimme Hvitträskissä.

»

» **2013 Osa martoistamme osallistui Novitan ja Marttojen järjestämälle valtakunnalliselle risteilylle Ruotsiin.** Ohjelma oli monipuolista, mm. luentoja hyvinvoinnista, työpajoja sekä tuotetutustumisia. Lisäksi oli mahdollisuus erilaisiin päiväretkiin Tukholmassa.

Kaisa Juva, Eeva Silvennoinen, Leena Salminen ja Sinikka Vuorenmaa junaa odottelemassa.

2015 syksyn alkajaisiksi suuntasimme vasta avattuun Näsilinnan museoon Milavidaan. Rakennuksen oli rakennuttanut Finlaysonin omistajasukuun kuulunut Peter von Nottbeck, joka osti kaupungin omistaman kallion laelta tontin tulevalle kodilleen 1893, mutta he jättivät Tampereen yksi toisensa jälkeen ja palatsi myytiin Tampereen kaupungille 1905.

Pitkään käyttämättä olleen museon avajaisiksi oli esillä ”Unelmiä askeleita – Salvatore Ferragamo 1898–1960” Kenkä on mielenkiintoinen kapistus, vaikka emme tavallisina kadun tallaajina sellaiseksi mielläkään. Opastetun kierroksen jälkeen söimme ruhtinaallisesti Nottbeckin ravintolassa.

Monenlaisia ideoita tarjolla. Eeva Silvennoinen selaa kirjasta itselleen sopivaa inspiraatiota.

Sinikka Vuorenmaa, Eila Jokinen, Päivi Erjanne, Paula Salo, Ritva Alila, Kaisa Juva ja Marianne Knihti kuuntelivat tarkkaavaisesti oppaan mielenkiintoista selvitystä Milavidassa.

Nämä kengät oli tehty tilaustyönä jollekin kuuluisuudelle. Olivat niin epä-mukavan näköiset, ettei olisi tullut mieleenkään kokeilla.

2016 Suuntasimme lähiseudulle Ylöjärvelle, jossa on lasipaja Sinisii-
pi – vaatimattoman näköinen, mil-
tei huomaamaton, mutta sisältä löy-
tyi taide-esineitä moneen lähtöön.
Useat meistä ostivatkin jotain ko-
tiin viemisiksi. Pieni yksityinen paja
mahdollisti myös opastetun lasinpu-
halluksen jokaiselle erikseen. Väri-
saimme itse valita, vaikka puhallusti-
lanteessa kaikki olivat hehkuvan pu-
naisia palloja.

Marianna Knihti omaa tai-
deteostaan puhaltamassa.

Puhallusvuorossa Liisa Kä-
kelä, tuleekohan ollen-
kaan sellainen, jota toivoi.

Anuliisan valmis luomus
– hieno tuli, kun malttoi
vain henkällä ja venyttää
kaulaa.

Syksyllä pidimme näyttelyn töistämme
kukka-asetelmineen.

Tarkkaavaisesti muut seurasivat toisten henkäilyjä ja odottivat omaa voroaan.

2017 toukokuussa matkamme suuntautui Laukon kartanoon.

Laukon kartanon majoitustilan edustalla.

Historian havinaa, upeita huoneita ja näyttelyitä Laukossa.

Tuulesta ja tuiverruksesta emme piitanneet, vaan imimme innokkaina tietoa. Oppaanamme oli Kaarina Paakkanen, kuvassa keskellä. Häneltä saimme kuulla seikkaperäisen selostuksen rakennuksista ja Nottbeckin suvun vaiheista.

Navetta on suuri ja siihen on panostettu elinkeinon myötä. Siinä on ollut tilat 70 lehmälle ja 26 hevoselle. Voisi täyttää jo nykypäivänkin vaatimukset tilan koosta.

Tilan päärakennus on vaatimaton navettaan nähden ja on valitettavasti päässyt rapistumaan.

2017 syksyllä teimme retken lähi-seudulle tutustumalla Tampereen länsipuolen historiallisiin paikkoihin, joihin ei näin tamperelaisina tule poikettua spontaanisti. Pääkohteena oli Lentävänniemessä Hiedanrannan alue. Siellä on vaikuttanut tunnettu Nottbeckin suku.

Toinen pääkohteistamme oli Niemmen kartano. Kartanon viimeinen yksityinen omistaja oli Matilda Niemi (1831–1907), joka myi tilan A. Ahlström Oy:lle vuonna 1887. Niemmenrannan navettaa ei heti navetaksi uskoisi. Massiiviset, 12-kulmaiset rehusiilot kurkottavat rakennuksen lounaispäädyistä 16 metrin korkeuteen. Ylhäällä erottuvat vaaleat lehmäfiguurit kertovat kuitenkin tarkkasilmäiselle rakennuksen alkupe- räisestä käyttötarkoituksesta.

Osa martoistamme oli kesällä 2017 Pirkanmaan puutarhamarttojen järjestämällä yhteisellä retkellä Turun seudulle kasvitieteelliseen puutarhaan ja Naantalin Kultarantaan.

Juhlavuoden kunniaksi Näsijärven kierros 5.6.2018

» Matkaa muistell Aila Salmi, martha vuodesta 2012

Oli kylmä ja tuulinen päivä, kun me Martat odotelimme Mannisen bussia.

Toppatakit olivat retkeilijöidemme suosituin asu. Mannisen bussi saapui ajoissa niinkuin kaikki Martatkin.

Teimme pienen ajelun Ruoveden idylliseen satamaan. Tyydyimme katsomaan maisemia auton ikkunasta, sillä ilma oli todella kylmä. Kuljettajamme antoi koko matkan kiitettävästi infoa ympäristöstä, sekä huolehti hienosti kaikin tavoin meidän mukavuudestamme.

Aamukahville pääsimme Kallenaution kievarimuseoon. Se sijaitsee Valtatie 66:n varrella noin 15 km Orivedeltä Ruovedelle päin. Oppaan johdolla siirryimme ajassa satoja vuosia taaksepäin kuunnellen ja katsellen historian havinaa.

Hollituvassa oli monipuolinen myymälä täynnä käden taitajien töitä.

Siirryimme bussilla (välimatka oli lyhyt mutta ilma oli kylmä) Mikontaloon maittavalle lounaalle. Rakennus oli

Mieleeni jäivät myös entiset tavat, toteaa Aila Salmi. Oli mm. harvinainen iso, upea, sininen liinavaatekaappi jonka ovet pidettiin avoinna, jotta vieraat voisivat ihastella talon vaurautta.

Matka jatkui Perinnekyllään, joka sijaitsee Marttisen luonnonkauniilla saarella. Oppaan johdolla tutustuimme sotaveteraanimuseoon. Esillä oli huomattava määrä hienoja sotilaiden valmistamia esineitä.

tuotu Luopajärven kylästä jonne se oli rakennettu 1892.

Ruokailun jälkeen shoppailimme korumyymälässä tehden kivoja löytöjä tuliaisiksi.

Sokerina pohjalla oli loppumatka, kun pääsimme hiljentymään Virroilla sijaitsevaan Matias-kappeliin. Se on upea näytös suomalaisesta käsityötaidosta ja virtolaisesta talkoohengestä. Matias-kappeli sijaitsee Virroilla Härköslahden rantakoivikossa. Olimme suorastaan haltioituneita sen tarjomasta idyllistä.

Lopuksi nappasin vielä yhteiskuvan matkalaisista. Kaukajärven Marttojen matkassa on aina mukavaa. Kiitos kaikille mukana olleille.

Tällaisella joukolla olimme matkaa tekemässä. Valitettavasti monien yhteensattumien vuoksi joukkomme jäi suhteellisen pieneksi.

Tällainenkin aarreaitta löytyi matkan varrelta.

Matias-kappeli.

Kuvakooste

Näyttävä kansallispukujen kavalkadi huipensi muotinäytöksen 2010. Mannekiinit vasemmalta Terttu Mäenpää, Arja Rinnesaari, Mari Säynäjäkangas, Terttu Laine, Raija Rautiainen, Kaisa Juva ja Päivi Mikkola.

Terttu Mäenpää kantoi ryhdikkäänä kotiseutunsa Tyrvään pukua vuoden 2005 muotinäytöksessä.

Sirpa Orastie, Raija Järvinen, Päivi Erjanne ja Eila Jokinen hupaisassa mannekiiniesityksessä.

Railli Karlsson (vas.), Seija Favorin, Sirkka-Liisa Teivonen, Päivi Erjanne ja Kaisa Juva nauttivat vappujuhlan 2012 tunnelmasta.

Taitoavain ykkösen suorittamiseen kuului vuonna 2012 osana vappujuhlan järjestämisenä. Eeva Silvennoinen (vas.) valmistelee vappupuhetta ja Paula Salo järjestelelee kahvitarjoilua.

Yhteistyössä paikallisen leijonaklubin kanssa martat järjestivät vuonna 2006 iltamat Haiharassa, vetonaulanaan Idän pikajuna. Etualalla Kaisa Juva (vas.) ja Tuula Jaskari-Malinen.

Vuoden 2013 vappujuhlan järjestäjinä olivat silloiset tuoreimmat martat. Tyylikkääts leidis vasemmalta Maria Pitkäranta, Terttu Laine, Ritva Alila ja Eeva Silvennoinen.

Porsas Urhea -näytelmä sai suuren suosion lastentapahtumassa 2011. Rooleissa olivat Pirkko Mäki, Raili Karlsson, Eeva Silvennoinen, Paula Salo, Sirkka-Liisa Teivonen, Anja Kuittinen ja juontajana Kaisa Juva.

I-taitoavaimen oppinäytetyönä itse tehdyissä marssipaidoissa Ritva Silander-Loponen, Sirpa Orastie, Eila Jokinen, Maria Pitkäranta ja Tuula Jaskari-Malinen jakamassa merkkejä. Kuvasta puuttuu Riitta Raivio.

Marttojen omin käsin tehtyä -näyttely.

Vappujuhlassa 2012.

Seitsemisen-retkellä vuonna 2013.

Ritva Alila (vas.) ja Leena Salminen olivat Tukholman-retkellä 2011 kalojen jalkahoidossa.

Keväällä 2010 martat retkeilivät Lohjalla ja Aira Samulinin vieraana Hyrsylän Mutkassa Nummi-Pusulassa. Mukana olivat myös Kaisa Seppä (vas.), Paula Salo ja Terttu Mäenpää.

Kevätretkellä 2010 kuulumisia vaihtavat Raija Rautiainen (vas.) ja Päivi Mikkola.

Päivi Mikkola (vas.), Terttu Mäenpää, Leena Salminen ja Kaisa Seppä toukokuuisella retkellä 2010.

Raili Karlsson (vas.), Raija Järvinen ja Terttu Laine tyytyivät Seitsemisen-retkellä 2013 vain hymyilemään, vaikka Irja Satri nautiskeli herkullisella jäätelöllä.

Retkitunnelmaan päästään aina jo bussimatkalla. Kohti Seitsemistä matkaavat Ritva Alila (vas.) ja Päivi Erjanne.

Joskus retkikohde voi olla lähelläkin. Keväällä 2007 Marianna Knihti (oik.) oli kutsunut martat kotiinsa. Liisa Käkelä oli niiden joukossa, jotka olivat noudattaneet kutsua.

Joulujuhlavalmisteluja vuonna 2014.

Airi Peippo hämmentää puurokattilaa vaikka unissaankin, kuva vuodelta 2014.

Eeva Silvennoinen asettelemassa uutuustöitään myyntiin joulumyyjäisiin v. 2014.

Myyjäispöytiä Haiharan kartanon tallissa v. 2014.

Vuoden 2014 joulujuhlan tunnelmissa.

Jokavuotinen joulupukkimme Raili taas liikkeellä.

Skool kahvilla ennen ohjelman alkamista, Ritva Silander-Loponen, Sirpa Orastie ja Eila Jokinen jouluna 2014.

Raija Rautiainen vuorossa arvailemaan kerhoillassa vuonna 2015.

Vanhoista kirjoista löytyi mieluisia muistoja.

Vuoden 2015 vanhojen kuvien näyttelyn kuvia on kuvattu näillä kameroilla.

Vuoden 2015 valokuvanäyttelyn satoa.

Vanhat koulukirjat kiinnostivat näyttelyssä vuonna 2015.

2015 Liisa Käkelä ja Marianna Knihti muistelevat vanhoja aikoja kuvien äärellä.

Kauppa käy pääsiäismyyjäsissä 2015, Päivi Mikkola, Eeva Silvennoinen ja Seija Favorin myntitouhuissa.

Kaunis kukka-asetelma koristaa Kaukajärven Marttojen 45-vuotisjuhlaa.

45-vuotisjuhlassa tarjottiin runsaasti herkullista ruokaa.

Kakkukahvit Haiharan kartanossa.

Kevään 2018 kokoontuminen Kristillassa Kaukajärvellä.

Pääsiäismyyjäisten pöytä.

Martat opettelemassa Lavis-tanssia vuonna 2018.

2018

2018 Lasten tapahtumapäivä

2015 Käsityömarttatoiminta alkoi

2011 Lastentapahtuma Possu Urhea,
yleisötilaisuus

2006 Iltamat yhteistyössä Leijona-
klubin kanssa: Idän pikajuna

2005 Muotinäytös, yleisötilaisuus

2001 Yhdistyksen nimi muutettiin
Kaukajärven Martat ry:ksi

1996 Ensimmäiset taitoavaimet

1996 Yhteistyö Messukylän seura-
kunnan ja Viestiveljien kanssa alkoi

Puheenjohtajat

2015–	Maria Pitkäranta
2011–2014	Leena Salminen
1998–2010	Tuula Jaskari-Malinen
1994–1997	Terttu Mäenpää
1990–1993	Rakel Tapola
1989–1990	Hilkka Toivola
1971–1988	Terttu Mäenpää
1968–1970	Aino Ahola

13.5.1968 Tampereen Kaukajärven
Marttayhdistys, perustava kokous

27.5.1968 Ensimmäinen marttailta
Terttu Mäenpään kotona

1968